Է ՏԱՐԻ 1836 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 20 ՄԵՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 10 ՄԱՐՏ 1890 — ՀԻՃՐ. 18 ՐԷՃԷՊ 1307 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	[illegible]	160
»	Վեցամսեայ	»	80
»	Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց »	Տարեկան	»	200
»	Վեցամսեայ	»	100
Օտար երկիրներու	տարեկան	Ֆրանք	56
»	վեցամսեայ	»	28

Դուրս գրկուած յօդուածոց համար [illegible] խմբագրութիւնս [illegible]։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՅ

Պ. Սքոթ Քէլթի, Լոնտոնի Արքայական Աշխարհագրական Ընկերութեան գրադարանապետը, նախընթաց շաբթուն հմտալից բանախօսութիւն մը կարդաց «Սեղանաւորաց կաճառին» մէջ, Մեծին Բրիտանիոյ վաճառականութեան և հարստութեան վրայ։ Բանախօսը ցոյց տուաւ թէ բրիտանեան կղզիներն, Հնդկաստանը, գաղթականութիւններն և անգլիական հովանաւորութեան կամ ազդեցութեան ներքեւ գտնուող երկիրներն ի մի հաշուելով, բրիտանեան Տէրութեան տարածութիւնն է տասն միլիոն քառակուսի մղոն, այսինքն գրեթէ հողագնդիս բովանդակ տարածութեան մէկ հինգերորդը։ Բրիտանեան Տէրութիւնն եռապատիկ ընդարձակագոյն է քան Եւրոպա. մէկ ու կէս միլիոն քառակուսի մղոն աւելի ընդարձակ է քան ռուսական Տէրութիւնն յԵւրոպա և յԱսիա. տասնպատիկ աւելի ընդարձակ է քան գերմանական Տէրութիւնն յԵւրոպա և արտաքոյ Եւրոպիոյ, և վերջապէս, ութ միլիոն քառակուսի մղոն աւելի ընդարձակ է քան բովանդակ Ֆրանսական երկիրներն, ի միասին առնլով նաեւ զՄատակասքար։

Այս լայնատարած բրիտանեան Տէրութեան մէջ կը բնակին իբր 350 միլիոն հոգիք, յորս կը պարունակին մարդկային սեռին գրեթէ ամեն տեսակներն։ Ուրեմն, երկրագնդիս բովանդակ բնակչաց մէկ չորրորդը կամ մէկ հինգերորդն անգլիական իշխանութիւն կամ գերիշխանութիւն կը ճանչէ։ Հանքածուխն և երկաթը միջոց տուած են անգլիացի ժողովրդեան՝ երկրին ամեն կողմը տարածուելու և այս ընդարձակ Տէրութիւնը կազմելու։ Անգլիական վաճառականութեան գումարն աճագին համեմատութեամբք աճած բազմացած է երեսուն տարիէ ի վեր։ 1860ին Անգլիոյ արտածումնք և ներածումնք ի միասին 365 միլիոն անգլ. ոսկի կ'արժէին, և այս գումար այն ժամանակ անլուր բան մը կը համարուէր։ Անցեալ տարի այդ գումար բարձրացաւ 740 միլիոն ոսկւոյ։ Երեսուն տարի յառաջ, յԱնգլիա մուծեալ ապրանաց տարեկան արժէքն 210 միլիոն ոսկի էր, մինչ այժմ 427 միլիոն է։ Արտածմանց որք երեսուն տարի յառաջ 164 միլիոն ոսկի էին, այժմ 313 միլիոն հասած են։

Գաղթականութիւններէն կամ օտար երկիրներէն գնուած ապրանաց հարիւրին քառասունն ուտելիք և ըմպելիք են եւ հարիւրին երեսուն եւ հինգը նախնական նիւթեր, որք կը գործածուին անգլիական ճարտարագործութեան մէջ, մասամբ յԱնգլիա սպառուելու սահմանեալ, բայց ըստ մեծի մասին արտածման համար։ Նախնական նիւթոց հարիւրին 60ը չգործուած բամպակ և բուրդ են, որոցմէ կը շինուին այն բամպակեղէն և բրդեղէն մանածք, կերպասք և զանազան տարազագործութիւնք որք աշխարհի ամեն կողմը կը ծախուին։ Անգլիայէն դուրս ղրկուած վաճառաց գրեթէ մէկ երրորդը կը բաղկանայ բամպակեղէն մանածէ և բամպակեայ տարազագործութիւններէ։ Նոյն արտածմանց գրեթէ մէկ չորրորդն ալ կը կազմեն մետաղեայ նիւթեր աւելի կամ նուազ գործուած, ընդ որս մեքենայք։ Կը կարծուի թէ հանքածուխն անգլիական արտածմանց մեծագոյն տարրը կը կազմէ, բայց իրօք այս արտածմանց տարեկան գումարին մէկ 17րդ. մասն եւեթ հանքածուխէ կը բաղկանայ։

Բրիտանեան Տէրութիւնը կազմող տասն միլիոն քառակուսի մղոն տարածութեան հազիւ 121,000 քառակուսի մղոնը կը պատկանի Մեծին Բրիտանիոյ (ի միասին առեալ Սկովտիա և Իռլանտա)։ Մնացեալ աճագին տարածութիւնն անդրծովեայ ստացուածքներէ կը բաղկանայ։ Մեծին Բրիտանիոյ բազմամարդութիւնն է այժմ իբր 38 միլիոն հոգի, այսինքն անգլիական իշխանութիւն կամ գերիշխանութիւն ճանչող բովանդակ ժողովրդեան իբր մէկ ութերորդը։ Բրիտանեան Տէրութեան բովանդակ վաճառականութիւնն (արտածմունք և ներածմունք) է այժմ մէկ միլիառ 200 միլիոն անգլ. ոսկի, կամ 30 միլիառ ֆրանք, յորմէ 68 առ 100ը բուն իսկ Մեծին Բրիտանիոյ բաժինն է և 32 առ 100ը Տէրութեան մնացեալ մասանց, (Հնդկաստան, գաղթականութիւնք, ևն.)

Բանախօսը ցոյց տուաւ նաեւ թէ Անգլիա իւր գաղթային ստացուածոց մասին աւելի բարեբաստիկ է քան Ֆրանսա կամ Գերմանիա, Փորթուգալ կամ Սպանիա։ Այս գաղթային Տէրութիւնք, բաց ի Ֆրանսայէն, խիստ քիչ բան ունին հասարակածէն անդին։ Բրիտանեան Տէրութեան տարեկան վաճառականութիւնը, մէկ միլիառ 200 միլիոն ոսկի, միւս ամեն օտար երկրաց վաճառականութեան բովանդակ գումարին ճիշդ կէսն է։ Այն մէկ միլիառ 200 միլիոն ոսկւոյ տարեկան վաճառականութենէն արտաքոյ Անգլիոյ գտնուող բրիտանեան ստացուածոց բաժինն է 460 միլիոն ոսկի։ Այս 460 միլիոնէն 170 միլիոնը կը վերաբերի այն անգլիական գաղթականութեանց որոց բնակիչք (10 միլիոն հոգի) ըստ մեծի մասին սպիտակամորթ են կամ բնիկ եւրոպացի։ Մնացեալ 290 միլիոն ոսկին կը վերաբերի Անգլիոյ հասարակածային ստացուածոց, որք ունին 300 միլիոն բնակիչք, յորս սակաւաթիւ են սպիտակամորթք։ Այս հասարակածային ստացուածոց յատկացեալ 290 միլիոն ոսկիէն 180 միլիոն ոսկին Հնդկաստանի վաճառականութեան բաժինն է։ Ի Հնդկաստան ներմուծեալ ապրանաց վեցէն հինգն Անգլիայէն կը բերուի, և Հնդկաստանէն արտածեալ ապրանաց ութէն երկուքն յԱնգլիա կը տարուի։

Բանախօսը կը գտնէ թէ հողագնդիս այն մասեր ուր Եւրոպացիք կրնային հաստատուիլ և բարգաւաճիլ՝ ըստ մեծի մասին անգլիախօս ժողովրդոց ձեռքն ինկած են, յորս կը հաշուէ նաև զՄիացեալ Նահանգս, որք այս տեսութեամբ անգլիական տարրէն օտար չեն կրնար համարուիլ, և տարեկան 300 միլիոն ոսկւոյ վաճառականութիւն մ'ունին, որոյ 90 միլիոնը Նախկին մայր-հայրենեաց (Անգլիոյ) հետ։ Միացեալ Նահանգաց հետ ամենէն աւելի տուրեւառ ընող օտար երկիրն է Անգլիա։

Պ. Քէլթի կը կարծէ նաև թէ վաճառականութեան մէջ, որպէս ուրիշ կարգ մը բաներու մէջ, արիւնն ի հաշիւ պէտք է առնուլ։ Նոյն արիւնէ մարդիկ իրարու հետ գործ ունենալ կը սիրեն։ Թէ անգլիական գաղթականութիւնք մայր-հայրենեաց յարեալ պիտի մնա՞ն ցմիշտ, թէ այս գաղթականութեանց մեծագոյնք որք այժմ իրենք զիրենք կը կառավարեն՝ պիտի բաժնուի՞ն եւ զատ Տէրութիւններ լինին, ինչպէս եղան Միացեալ Նահանգներն, ապագան եւեթ կրնայ ցոյց տալ։ Այլ ինչ որ ալ լինի, առեւտրական շահեր ինչպէս և զգացողական պատճառներ այնպէս պիտի ընեն որ անգլիախօս ազգեր առաւելապէս իրարու հետ գործ ունենան։ Պ. Քէլթի անգլիական հպարտութեամբ կը հաստատէ թէ «մեր ցեղին տարածումն աշխարհի ամեն կողմը, մեր երկրագործներուն և արկածախնդիրներուն ձեռներէց ոգին նպաստած են առաւելակշռութիւն տալու մեզ առեւտրական ինչպէս և քաղաքական աշխարհին մէջ։ Այս կամ այն ձեւով անգլիական լեզուն հաղորդակցութեան ուղղակի կամ անուղղակի միջոցն է իբր 400 միլիոն ժողովրդոց համար, որք երկրիս բազմամարդութեան մէկ երրորդն են, և ապագայն գուշակողներ կան որք կը կարծեն թէ անգլերէնն օր մը տիեզերական լեզու պիտի լինի։ Երբ յիշենք թէ Մեծին Բրիտանիոյ բովանդակ վաճառականութեան մէկ չորրորդն անգլիական անդրծովեայ ստացուածոց հետ է, մեր շահը կը պահանջէ որ ամեն ջանք ընենք այդ վաճառականութիւնն յառաջացնելու, մեր գաղթականութեանց զարգացումը քաջալերելու և անգլիական ազդեցութեան սահմանները պատշաճապէս ընդարձակելու համար։ Առայժմ մեր գաղթականութիւնք չեն կրնար բաժնուիլ մեզմէ, երբեւ ուրոյն պետութիւն անկախ գոյութիւն ունենալու անկարող են դեռ։ Աշխարհիս վրայ այնչափ հզօր մրցակիցներ ունենալով մեզ դէմ, մեր դիրքն անվթար պահպանելու միջոցներէն մին ալ պէտք է համարինք լիակատար ծանօթութիւն ստանալ այն աշխարհագրական պայմանաց որք սերտ կապակցութիւն ունին վաճառականութեան շահուց հետ։» Բանախօսն ի վերջոյ ջատագովեց առեւտրական աշխարհագրութեան ուսման գործնական օգուտները։

ՊՐՈՒՍԷԼԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Պրուսէլի Դեսպանախորհուրդը կը շարունակէ իւր նիստեր, և շատ գործ չի տեսներ։ Պրուսէլէ կը գրուի առ Փոլիթիշէ Քորրէսփոնտէնց. «Դեսպանախորհրդոյ վերջին նիստերէն միոյն մէջ կարդացուեցաւ կանոնադիրը որ կը վերաբերի գերեաց տուրեւառին ջնջման այն երկրաց մէջ ուր գերիներ կը ծախուին։ Բ. Դրան լիազօր պատուիրակ Գարաթէօտորի էֆէնտի այս առթիւ յայտարարեց թէ Թուրքիա չի կրնար հրաժարիլ իւր երկրին սահմանաց մէջ ընտանեկան գերութիւնը պահպանելու իրաւունքէն, որ մահմետական ժողովրդեան բարուց և սովորութեանց մէջ մտած բան մ'է։ Դիտել տուաւ թէ 1889 Նոյեմբեր 30 թուով օսմանեան նոր օրէնք մը նոր գերեաց ի Թուրքիա ներմուծումը կ'արգիլէ։ Եթէ այս օրէնք խստիւ ի գործ դրուի, ընտանեկան գերութիւնն ինքնին աստիճանաբար կը ջնջուի քիչ ժամանակէն։ Բանաւոր է ուրեմն ընդունիլ իրաց առժամանակեայ վիճակն ի Թուրքիա, մանաւանդ զի ընտանեկան գերութիւնն յոյժ թեթեւ վիճակ մ'է Թուրքիոյ մէջ»։

Մենք ալ լիակատար իրաւունք կու տանք Գարաթէօտորի էֆէնտիի տեսութեան, և այս առթիւ կը յիշեցնէ մտացի Մահմետականի մը խօսքն որ օր մը իւր ընտանեաց անդամոց ոմանց վրայ խօսելով ըսեր է. «Զասոնք գերի կ'անուանե՞ն. Բայց իրօք մե՛նք ենք անոնց գերին, որովհետեւ անոնց ամեն կամքը կը կատարենք»։

ՊՈՒԼՂԱՐԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Չեռնակորայի Նիքոլա իշխանը շաբաթուս մէջ Փեթերսպուրկ կ'ուղեւորի։

—Հինգշաբթի երեկոյ, Ալեքսանդր Թագաւորին գահակալութեան առաջին տարեդարձին առթիւ, մեծ հացկերոյթ տրուեցաւ Պելկրատի Գոնագին մէջ. (Պելկրատի արքայական եւ Սոֆիայի և Փիլիպէի իշխանական պալատները դեռ եւս Գոնագ կ'անուանին։) Միքայէլ Մետրապոլիտ բաժակ առաջարկեց ի պատիւ Թագաւորին. Խնամակալ Պ. Ռիստիչ պատասխանեց՝ բարեմաղթելով անխախտ միութիւն ազգին և արքայական գերդաստանին։ Աւստրիոյ հիւպատոսն Բ. կարգի Ս. Սավայի պատուանշան տրուեցաւ այս առթիւ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՓՐԻԿԷ

Անցեալ հինգշաբթի, Իտալիոյ Երեսփոխանաց ժողովը վիճաբանեցաւ կառավարութեան ափրիկեան աշխարհակալութեան վրայ։ Պ. Քրիսփի յայտարարեց թէ Մասուայի գրաւումը չէ գրգռած Անգլիոյ նախանձն, որուն հետ Իտալիա կատարելապէս համաձայն կը գտնուի։ Պ. Քրիսփի վստահութեան քուէ պահանջեց, զոր 55 ի դէմ 193 ձայնիւ տուաւ ժողովը։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գործաւորական դեսպանախորհրդոյ վրայ առ Պ. Հէրպէթ ղրկած ծանուցագրով Պ. Սփիւլէր կը բացատրէ թէ ո՛րչափ դժուար է միջազգային Դեսպանախորհրդոյ մը մէջ յուզել այնչափ փափուկ և չփոթ խնդիրներ։ Օրական աշխատութեան տեւողութիւնը սահմանաւորել Դեսպանախորհրդոյ վճռաբանութեանց նիւթ չի կրնար լինել, որովհետեւ արհեստական արտադրութեան ընդհանուր պայմաններուն հետ կապակցեալ է, և բոլորովին ներքին խնդիր մը պէտք է նկատուի։ Ֆրանսական կառավարութիւնը տրամադիր է սկզբամբ հաւանելու առաջարկեալ Դեսպանախորհրդին, իրեն վերապահելով իւր վերջնական որոշումներ մինչեւ որ Դեսպանախորհրդոյ գործը վերջնապէս յայտնուի։

—Իր անցեալ հինգշաբթի աւուր նստին մէջ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը վիճաբանեցաւ Պ. Լօքի հարցապնդման վրայ, որ Պերլինի Դեսպանախորհրդոյն նկատմամբ կառավարութեան հայեացքը կ'ուզէր իմանալ։ Պ. Սփիւլէր պէտք եղած բացատրութիւնները տուաւ, ըստ այն ծանուցագրոյ զոր ուղղած է Պերլինի ֆրանսական դեսպան Պ. Հէրպէթի։ Ըսաւ թէ «գործաւորական խնդիրները քաջ գիտցող պատուիրակներ պիտի ղրկուին։ Ֆրանսա որ իւր զօրութիւնը վերստին գտած է՝ բանականութեան, մարդասիրութեան, քաղաքակրթութեան և յառաջդիմութեան ձայնը լսելի պիտի ընէ Պերլինի մէջ, (ուր կ'երեւի թէ ուրիշ Տէրութիւնք տարբեր ձայն մը լսելի պիտի ընեն)։ Պ. Սփիւլէրի վսեմ խօսքերը ջերմ հաւանութեամբ ողջունեցան, և 4 ի դէմ 480 քուէով, ժողովն ընդունեց Պ. Սփիւլէրի պահանջած «պարզ օրակարգը»։

ՉԵՌՆԱԿՈՐԱՅԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ Ի ՍԵՐՊԻԱ

Սերպիոյ չեռնակորացի գաղթականաց խնդիրն օր ըստ օրէ կարեւորութիւն կը ստանայ։ Ի սկզբան սերպ կառավարութիւնն հաւանած էր 2,000 գաղթականներ միայն ընդունելու, զորս Չէթինեի կառավարութիւնը կը ղրկէր, նկատելով թէ չի կրնար կեցնել։ Բայց 2,000 գաղթականաց թիւը մէկ քանի շաբթուան մէջ 7,000ի բարձրացաւ, և մինչ Վիեննայի լրագիրք կը գրեն թէ այս գաղթականաց ի Սերպիա տարուիլը քաղաքական նպատակաւ է, միւս կողմէ այս գաղթականք իրենց անհանդարտ ընթացքով կ'արդարացնեն այս կասկածներ։

Չեռնակորացիք սովոր անօթի կը մնան, ո՛չ միայն զի իրենց հայրենի երկիր ամուլ է ի բնէ, այլ և վասն զի գործել չեն սիրեր, և յանցելումն վարժուած են դրացի երկիրներն արշաւելու և ասպատակութիւններ գործելու։ Սերպիա գաղթելով իրենց այս բնական հակումէն չհրաժարեցան։ Սերպիա գաղթած—կամ մանաւանդ գաղթել տրուած—Չեռնակորացիք ապաքէն իրենց ցեղին ամենէն անհանդարտ տարերքն էին, և սերպ իշխանութիւնք դժուարութիւն կը քաշեն զանոնք կառավարելու։ «Սերպ ազգը չպիտի կրնայ մարսել այս օտար տարրն, և հետեւաբար ո՛ և է կերպիւ դուրս պիտի տայ զայն, ըստ բնական օրինաց, գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար, արտաքսելով Չեռնակորացի գաղթականներն։ Ասոնք ո՞ւր պիտի դիմեն ուրեմն։ Ա՛յս է օրուան խնդիրը», կ'ըսէ լրագիր մը։

ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ՏՈՒՄԱՐ

Պուքրէշէ կը ծանուցուի թէ Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ իշխան և Պ. Ստամպոլով համաձայնած են յունականին տեղ լատինական տումար գործածել աստուհետեւ ամեն պաշտօնական գործողութեանց մէջ։

Ռուսիա դեռ չէ ընդունած լատինական տումարն, որովհետեւ Արեւելեան Եկեղեցւոյ պատկանող ժողովուրդք հակակիր են տումարի փոփոխութեան։ Կը մնայ տեսնել թէ պուլկար ժողովուրդը զե՞րծ է այս զգացումէ։ Որչափ մեք գիտենք, Պուլկարք ո՛չ նուազ աւանդապահ մէկ անդամն են սլաւ գերդաստանին, որ որոշիչ յատկանիշներէն մին իւր աւանդապահ ոգին է։

Ի ՍՈՒՏԱՆ

Սուաքին կողմերէն Վատի-Հալֆա եկող գաղթականներ կը ծանուցանեն թէ Էմիր Ապտուլլահ դէպ ի հիւսիս կը ղրկէ իբր 20,000 մարդիկ, որք երկու գունդերու բաժնուած, եգիպտական սահմանաց վրայ պիտի քալեն։ Այս բանակ պատերազմիկներէ աւելի պիտի բաղկանայ, որք իրենց ընտանիքներն ի միասին չպիտի բերեն, Վատ-էլ-Նէճումի ձախողութեան չենթարկուելու համար։ Բայց անգլիական զինուորական իշխանութիւնք չեն կարծեր որ այս յարձակում քիչ ժամանակէն տեղի ունենայ, զի Խարթումի մարդիկը պիտի սպասեն որ Նեղոս ելնէ, որպէս զի Եգիպտացիք շոգենաւերով դէպ ի վեր զօրք ղրկելու կարող չլինին։

Ի ԿՈՎԿԱՍԻԱ

Կը հաստատուի թէ Տօնտուքով Քորսաքով իշխան, որ այս օրերս Փեթերսպուրկ գնաց, վերջնապէս կը հրաժարի Կովկասիոյ կուսակալութենէն, և այժմ կ'ըսուի թէ Շերեմէթեւ կոմս, Տօնտուքովի օգնականը, պիտի յաջորդէ նմա։

—Տփղիսէ կը գրուի թէ այս օրերս ռուսական իշխանութիւնք սահմանագլուխները կը զօրացնեն մասնաւոր փութաջանութեամբ, և մանաւանդ զօրք և հրետանիք կը հաւաքուին եղեր։

—) 91 —(

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

Արդէն, միակ արտասուողն ինք չէր, վասն զի Ժէռդրիւտ ալ կը հեծծէր իր խուցին մէջ, ուր փակուած էր։

—Ա՛հ, կ'ըսէր ինքնին, միթէ իմ աչքիս առջեւ պիտի տեսնե՞մ այսպիսի անիրաւութեան մը գործուիլը։ Իմ զաւակս այդ Թշուառակա՛նը պաշտպանէ, և իրեն ըսպասող արդար պատիժէն ազատէ զանիկայ։ Վասն զի ես չեմ տարակուսիր թէ մարդասպանն ինքն է։ Այն մարդը որ կարող է գործելու այն վայրագութիւնը զոր գիտեմ, կարող է նաև ոճիր մը գործել։ Իմ զաւակս այդ մարդուն բարեկա՛մը դառնայ։ Իմ զաւակս անոր աղջկան հետ ամուսնանա՛յ։ Ռընոտիէններու զարշելի ընտանիքը խնամութի՛ւն հաստատէ մեր ընտանեաց հետ։ Մեր երեսին ցեխ նետել է այս։ Արիւնախա՛ռն ցեխ։ Ո՛չ, Աստուած չի կրնար այսպիսի անիրաւութիւն մը թոյլատրել։ Դիպուած մը, նոր դժբաղդութիւն մը, գուցէ աղէտ մը պիտի ստեղծէ, բայց վերջապէս թոյլ չպիտի տայ։

Այս խօսքերը կ'ըսէր, բայց չէր հաւատար։ Ուստի՞ց պիտի գար դժբաղդութիւնը։ Հորիզոնին ո՞ր կէտէն պիտի պատահէր արկածը։

Գիշերը լալով անցուց։

Քանիցս փափագ ունեցաւ երթալ Նօէլը գտնելու, զանիկայ արթնցնելու և ըսելու.

«Ես Ֆէրնանտն եմ, քու մայրդ։ Ռընոտիէռ սա բաներն ըրած է։ Ես իր զոհն եմ։ Վազէ՛ Պէրժըրօ գնա՛, եւ ըսածս պատմէ՛ եղբօրդ։»

Բայց այդ քաջութիւնը չէր ունենար։ Կ'ուզէր տակաւին սպասել։ Այդ յայտնութիւնն ընելու պատրաստուած պահուն՝ կը տկարանար։ Եւ սակայն քանի՛ քանի՛ անգամներ այդ քաղցր բառը, «մայր», եկած էր իր շրթանց վրայ։ Քանի՛ քանի՛ անգամներ ցած ձայնով կ'արտասանէր զայն, զաւակացը երեսը նայելով։

Պիտի հասնէ՞ր այն օրը յորում կարենար աներկիւղ արտասանել զայն բարձրաձայն։

Եւ այդ օրը, արդեօք ուրախութենէն չպիտի՞ մեռնէր։

Զ

ՎԻԼԼԱՏՕՆԻ ՄԻՋՈՑԱՒ ԱԶԱՏՈՒՄ

Յաջորդ օրերուն մէջ սակաւ ինչ հանդարտութիւն տիրեց ի Պէրժըրօ եւ երիցատան մէջ։ Ո՛չ այնքան հանդարտութիւն էր որքան լքում։ Տեղի ունեցած դէպքերը խորապէս յոգնեցուցած էին Ժէռդրիւտն ու երկու եղբայրները։

Ըստ սովորութեան տեսան զիրար, բայց ո՛չ մին, ո՛չ միւսը համարձակեցան խօսք բանալ անցած դարձածներուն վրայ։

Երկուքն ալ կը քաշուէին։ Այս բան ակներեւ էր։ Իրենց խօսակցութենէն կը նշմարուէր թէ ըսել ուզածնին չէր որ կ'ըսէին, եւ թէ այն նիւթեր որոց վրայ կը խօսէին անտարբերութեամբ, իրենց սրտէն չէին գար։

Շատ անգամ, շփոթած եւ անխօս, զիրար կը դիտէին, բայց երկուքն ալ աչքերնին վար կը կախէին։

Իրաւ է թէ միշտ առաջուան պէս կը սիրէին զիրար։

Սակայն իրենց գորովանաց վրայ ըստուեր մը տարածուած էր։ Առաջուան նըման համարձակ, սրտաբաց չէր այդ գորով։

Ժէռդրիւտ միայն յուսոյ նշոյլ մը ունէր դեռ։

Այնքա՛ն ահեղ, այնքա՛ն անհաւատալի կ'երեւէր իրեն թէ Վիլլատոն, Իւրպէնի որդին, կրնար Ռընոտիէռը պաշտպանել, որ հակառակ անցած դարձածներուն, հակառակ Անտրէի հաստատ կամաց, ու եղբօրը կշտամբանաց ընդդիմանալուն, չէր հաւատար որ իր որդին մինչեւ վերջը պիտի մնար այդ յամառութեանը մէջ։

Եւ Անտրէի լռութենէն դատելով թէ երիտասարդը կը վարանէր անտարակոյս, Ժէռդրիւտ կ'ըսէր երեցին.

—Հանգստացէ՛ք, պարոն երէց, եղբայրնիդ այդ մարդը չպիտի պաշտպանէ։

Երէցը գլուխը կ'օրօրէր տարակուսական ձեւով մը։

Եղբայրը մերժած էր իր բոլոր առարկութիւնները։ Իրեն այլ եւս ըսելիք չէր մնար. ուստի յուսահատած էր։

Օրերը կ'անցնէին, և Անտրէ Օրլէան չէր դարձած։ Ժէռդրիւտ կը յաղթանակէր։

—Կը տեսնէ՞ք, կ'ըսէր, պարոն երէց, դատը մօտ օրէն պիտի տեսնուի։ Պարոն Անտրէ ա՛լ չգնաց Ռընոտիէռը տեսնել։ Ապահովապէս անոր պաշտպան փաստաբանն ըլլալէ ձեռք քաշած է։

Նօէլ չէր պատասխաներ։ Միշտ չէր համարձակեր յուսալ։

Եւ աղէկ կ'ընէր, վասն զի օրին մէկը առաւօտուն, հետեւեալ նամակն ստացաւ։

«Ես Օրլէան կ'երթամ Ռընոտիէռի հետ նոր տեսակցութիւն մը ունենալու համար։ Լաւ մտածեցի։ Քու առաջ բերած պատճառներդ անբաւական են։ Ուրեմն պարտաւոր եմ պաշտպանել Ժիլէթի հայրը։ Եւ պիտի պաշտպանեմ։ Դուն չես կրնար արգելուլ զիս՝ պարտքս կատարելէ։»

Նօէլ հառաչեց։ Ժէռդրիւտ ներս մըտած ըլլալով, նամակն անոր ցոյց տուաւ։ Աղախինը ակնարկ մը նետեց թղթին վրայ։ Պէտք չունեցաւ կարդալու։ Հասկցած էր։ Աչքերն արտասուօք մթագնեցան եւ փութաց դուրս ելլել։

Այդ վայրկեանէն սկսեալ, այլ եւս չքնացաւ։

Չէր ապրեր, մեքենաբար կ'աշխատէր առանց ըրածին վրայ մտածելու, եւ Օրլէանի մէջ տեղի ունենալիք անցքը միայն խորհելով. Վիլլատոնի որդւոյն Ռընոտիէռը պաշտպանելը։

Այնպէս կուգար իրեն թէ կը լսէր Անտրէի պաշտպանողական ճառը։

Իր բոլոր սրտովը պիտի պաշտպանէր։ Պիտի ըսէր երդուելոց, դատաւորներուն, թէ երեւան ելած ապացոյցներն անբաւական են, մի առ մի պիտի հերքէր զայնս, անոնց ոչնչութիւնը հաստատելով. պիտի ըսէր թէ այս ամբաստանութիւն այլանդակ բան է, երբ Ռընոտիէռի նման պարկեշտ մարդու մը վրայ կը ծանրանայ. ու ընդարձակօրէն պիտի խօսէր այդ պարկեշտութեան վրայ. Ֆէրնանտի եւ Իւրպէնի զաւակը ցոյց պիտի տար դատաւորաց թէ ի՛նչ եղած է բժշկին կեանքը, համակ անձնուիրութեան, յոգնութեանց, զոհողութեանց նուիրեալ կեանք մը։ Պիտի նկարագրէր այդ կեանքը, որ սահած էր պաշտելի աղջկան մը քով զոր ամեն ոք կը սիրէր ի Սէրտօն, եւ քսան տարիէ ի վեր անդամալոյծ, հիւանդ կնոջ մը քով։

«Այս մարդ երջանիկ կեանք մը չէ ունեցած, պիտի ըսէր, այդ հիւանդին քով ի՞նչ քննադատելի արարք ունեցած է։ Պարտքե՞ր։ Ի՞րն է յանցանքն եթէ հարուստ չէ։ Եւ միթէ իր աղքատութիւն պատուաբեր չէ՞ իրեն։ Ձրիաբար կը դարմանէ չքաւորները։ Մինչեւ իսկ, շատ անգամ անոնց դեղերուն ծախքն ալ կը վճարէ, երբ պէտք եղածին չափ դրամ չունին դեղ գնելու համար։ Եթէ նուազ վեհանձն եղած ըլլար և նուազ ողորմած, անտարակոյս աւելի հարուստ պիտի ըլլար և դուք չպիտի իմանայիք իր վարմանցը մէջ ունեցած այն քանի մը շեղումները զորս հիմակ իր երեսին կու տաք, վասն զի կը տեսնէք թէ ձեր յայտարարութիւնն հաստատելու կրնան ծառայել, բայց որոց վրայ պարզապէս պիտի ծիծաղէիք, եթէ ուրիշ պարագայներու մէջ իմացած ըլլայիք զայնս։ Ձեր ամբաստանած անձը պարկեշտ մարդ մըն է։»

Այո՛, Ժէռդրիւտի ականջին կը հնչէին բոլոր այս խօսքերն։ Եւ բարկութենէն ու յուսահատութենէն կը դողար։

Անշուշտ Անտրէ իր պաշտպանողական ճառը պիտի աւարտէր սա բառերով, երդուեալ դատաւորաց միտքին վրայ ազդելու համար.

«Այս պարկեշտ մարդը աղջիկ մը ունի եւ ես կը սիրեմ այդ աղջիկը։ Վաղուց ի վեր կը սիրեմ։ Զինքն ամուսնութեան խնդրեցի հօրմէն՝ որ յանիրաւի ամբաստանուած է, հօրմէն՝ զոր իբր յանցաւոր կը հռչակէք, եւ հիմակ ալ կը խնդրեմ։ Այժմ ապահով էք թէ կը հաւատամ իր անմեղութեանը։ Կը կարծէ՞ք թէ Վիլլատօն մը պիտի յօժարի, որքան ալ բուռն ըլլայ իր սէր, ոճրագործի մը աղջկան հետ ամուսնանալու։»

Այս պիտի ըլլար անշուշտ իր ճառին վերջաբանը։

Դատաւորք պիտի յուզուէին, վասն զի երիտասարդն իր բոլոր սրտով պաշտպանած պիտի ըլլար ամբաստանեալը։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եդեսիոյ առաջնորդ Մխիթարեան Գեր. Խորէն եպիսկոպոս երէկ հեռագիր մ'ուղղելով առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, կը ծանուցանէ թէ ծերութեան և տկարութեան պատճառաւ հրաժարած է պաշտօնէն և վանք մը քաշուած, ուստի կը խնդրէ որ իւր հրաժարական այս անգամ ընդունուի վերջապէս։

Մայր Եկեղեցւոյ Թաղական Խորհրդոյ ընտրութիւնն, որ անցեալ կիրակի կատարուած և համեմատականի միացած էր, երէկ վերջնապէս կատարուեցաւ և հետեւեալ արդիւնքն ունեցաւ.

Յակոբ էֆէնտի Ճճաւեան, Պօղոս էֆ. Էքսէրճեան, Նասիպ էֆ. Գարագաշեան, Գաւնիկ էֆ. Գավաֆեան, Յարութիւն էֆ. Մոսոիկեան, Գրիգոր էֆ. Մարգարեան, Սանփան էֆ. Քէօսէեան, Մաքսուտ էֆ. Հայէնց, Նասիպ էֆ. Աճէմեան, Յարութիւն էֆ. Տ. Եփրեմեան, Եղիազար էֆ. Մելիքեան եւ Համբարձում էֆ. Կիւմիւշեան։

Ազգային Ժողովոյ Ատենապետ Ազն. Տր. Թիրեաքեան էֆէնտի երէկ այցելութեան երթալով Գեր. Նար-Պէյ Սրբազանին, հաստատեց թէ լերդատապի հիւանդութիւնն անցած է գրեթէ և Ն. Սրբազնութիւն սկսած է ապաքինիլ։

Բազմաթիւ երեւելիներ և ազգայինք երէկ նմանապէս այցելութեան գնացին Ն. Սրբազնութեան։

Սամաթիոյ Գրասիրական ընկերութիւնը ժամանակէ մ'ի վեր դադարեալ վիճակի մէջ գտնուելով, իւր դոյից դրամական մասն երկու վաճառականներու քով շահու դրուած էր։ Այս օրերս ընկերութեան գլխաւոր անդամք խորհրդակցելով, յիշեալ գումարէն 100 ոսկին Հիւանդանոցի վերաշինութեան յատկացուցած եւ Պատ. Հոգաբարձութեան յանձնած են, և միւսներն, իբր վեց ոսկի, Գալֆայեան Որբանոցին յատկացուցած են։

• • •

Առաջիկայ չորեքշաբթի առաւօտ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնն և Վսեմ. Արիկ էֆէնտի Ունճեան Հիւանդանոց պիտի երթան՝ Նոր սկսուելիք շինութեանց վրայ ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը կատարելու։

Կարնոյ 1859ի մեծ երկրաշարժին՝ քաղաքին Ս. Աստուածածնայ հոյակապ կամարներուն վրայ ճեղքուածներ գոյացած էին որք ժամանակին հետ ու թեթեւ երկրաշարժից պատճառաւ հետզհետէ մեծնալով ու տարածուելով, եկեղեցւոյ կամարն յայժ վտանգալից վիճակի մը մատնուած է այսօր։ Գեր. Օրմանեան Սրբազան իր ժամանակին նշմարելով սպառնացող վտանգն, եկեղեցւոյն վերանորոգութեան յատակաձեւը պատրաստել տրուած էր տեղացի երկու երկրաչափներու ձեռամբ։ 1889ին, Կարնոյ գաւառական երեսփ. Ժողովը լուրջ ուշադրութեան առարկայ ընելով այս խնդիրը, յանձնաժողով մը կազմեց որպէս զի տեղւոյն Բաղ. Ժողովոյն աջակցութեամբ պէտք եղածն ի գործ դնէ։ Այդ երկու մարմինք Օրմանեան Սրբազանին ղրկած էին, ի Կ. Պոլիս, նախապէս պատրաստեալ յատակաձեւն ու յարակից տեղեկագիր մը որուն համեմատ գտնուած էր ճարտարապետ Յովսէփ էֆ. Ազնաւոր, առ որ դիմած էր Կարնոյ նախորդ առաջնորդը։ Սակայն, միեւնոյն ժամանակ թէ՛ տեղացի փորձառու վարպետներ և թէ՛ Երզնկայէն ու Բաբերդէն յատկապէս Կարին կոչուած խալֆաներ քննելով եկեղեցւոյն շինուածը, վտանգին ծանրութիւնն հաստատելով հանդերձ, տարակարծիք գտնուած էին։ Յանձնաժողովը՝ նկատելով խնդրոյն ծանրակշիռ հանգամանքն ու պարագայ պատասխանատուութեան ծանրութիւնն, որոշած է Կ. Պոլսէն գործնական հմտութիւն ունեցող ճարտարապետ մը տանիլ ի Կարին։ Այս նպատակաւ, տեղւոյն Բաղ. Ժողովը պաշտօնագիր մը ուղղելով առ Նորընտիր առաջնորդն, Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. վրդ. Իւթիւճեան, խնդրած է որ վերոյիշեալ ծրագիրն ու տեղեկագիրն ներկայէ մայրաքաղաքիս հայ և օտարազգի նշանաւոր ճարտարապետաց կարծեաց, ու անոնց խորհրդով ճարտարապետ մը որոշէ իր հետ Կարին տանելու համար։

Սոյն շինութեան ծախուց գումարը 3000 ոսկի կը հաշուի։

Տիկին Նեկտար Սապեթունճի Ջանդ ի Փարիզ գտնուած տունն փախաքելով Ազգային Հիւանդանոցի նուիրեց Կ. Պոլիս Սատարճի Խանի մէջ իրեն սեփական կէս բաժիններն չորս սենեկաց, ըստ օրինի Հիւանդանոցի սեփականելու համար պէտք եղած փոխանորդագրերն ստորագրելով, և Վսեմ. Սապեթ Ջանդ՝ Փարիզի օսմանեան և աւստրիական դեսպանաց վաւերացուցանել տալով զայն՝ մայրաքաղաքս ղրկեր է։ Սակայն, փոխանորդագիրն Հիւանդանոցի փոքրչական սենեակին հասած օրը Սապեթունճեան մահուան գոյժն ալ հասնելով, կարելի չէ եղեր օրինական գործողութիւնները կատարել՝ Հիւանդանոցի սեփականութեանց կարգը անցունելու համար։ Արդ՝ Հիւանդանոցի պատուարժան Հոգաբարձութիւնը տեղեկագրելով զայս առ Քաղաքական Ժողովն Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան՝ առաջարկած է Օգոստ. Սուլթանէն խնդրել յիշեալ չորս բաժիններուն շնորհումն ըստ փափաքանաց հանգուցեալ Սապեթունճեան Անաստասիայ եմէ որ եթէ ըստ արժանւոյն մատուցուի խնդիրն՝ Նորին կայսերական Վեհափառութիւնն խոյոյն կը հաճի հրամայել գործադրութիւնն։ Յիշեալ չորս կէս բաժիններն 350-400 լիրա կարժեն և 35-40 լիրա տարեկան հասոյթ ունին։ (Փունջ)

Արմաշու Դպրեվանուց տեսչութեան կողմանէ կը հաղորդուի մեզ, որ թէպէտ վերջին ատենները ինֆլուենցա ախտը վանքին մէջ երեւցաւ, և աշակերտաց մեծ մասը վարակուեցան եւ հիւանդացան, սակայն այժմ յիշեալ ախտը թէ՛ գիւղէն և թէ՛ վանքէն հեռացած է, և բոլոր հիւանդք կատարելապէս ապաքինած են։

Միայն Նիջարանի գիւերապահ ծերունի Մհ. Վարդան աղա Իմանեանը վախճանած է փետրվար 3 ին, եւ այն ալ իր հնացեալ չնչարգելութեան հիւանդութեամբ։

Գալֆայեան Որբանոցի Տեսուչ-Մայր Երանուհի մայրապետ ժանտատենդէ բռնուած ըլլալով, երկու շաբաթէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէ։

* * *

ԼՍԱԵԱՆ գերդաստանն հրապարակաւ իւր ջերմ շնորհակալիքը կը յայտնէ այն ամեն ազգականաց և բարեկամաց՝ որք ներկայ գտնուելով հանգուցեալ ԳԱԲՐԻԷԼ ԷՖ. ԼՍԱԵԱՆի յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին, իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքն արտայայտեցին։

* * *

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Երէկ առաւօտ Օրթագիւղի մէջ անձնասպանութիւն մը կատարուեցաւ, որ դառնակսկիծ տպաւորութիւն մը բրաւ ամբողջ գիւղին մէջ։ Անձնասպանն էր Տիկին Մինէվվէր Եազըճեան, ամուսին Եազըճեան Յակոբ էֆէնտիի և զոքանչ Վսեմ. Աբրահամ փաշայի։ Անձնասպանութիւնը կատարուած է հետեւեալ պարագայից մէջ։

Տիկին Մինէվվէր չորած գիշեր բարեկամուհւոյ մը տանն այցելութեան գացած և հանդարտ երեկոյթ մը ունեցած է։ Երէկ առաւօտ, սպասաւորը տիրուհին տեսնելու պէտք ունենալով, կը փնտռէ զնա և չգտներ։ Տանը զանազան կողմերը խուզարկելու պահուն, սպասուհանէ մը նշմարելով որ ճեմիշի դրան մէջ կախուած մարմին մը կ'երեւի, կը խորտակէ այդ դուռն և աչաց տեսարան մը կը պարզուի իր առջեւ։ Տիկին Մինէվվէր դրան հորիզոնական դերանէն կախուած էր սպիտակ ժապաւէնով մը։ Դէմքը այլայլած չէր բնաւ. միայն վզին վրայ կապարագոյն կապուտութիւն մը կար։ Ոտքին տակ գլորուած կը մնար աթոռ մը և կ'երեւի թէ անոր վրայ ելլելով ի գործ դրած էր իւր եղերական խորհուրդը։ Սպասաւորը կը փութայ վար առնուլ հեգ կնոջ մարմինն և անմիջապէս իմաց կուտայ տնեցւոց որք կուգան կը հասնին։ Անձնասպան տիկնոջ տարաբաղդ ամուսնոյն ու զաւկին յուսահատութիւնն աննկարագրելի է. Տոքթ. Միքճեան որ կոչուած էր փութով, կը հասնի և կենդանութեան հետք մը գտնելու յուսով արհեստին բոլոր միջոցներն ի գործ դնելէ յետոյ կը յայտարարէ թէ անձնասպանը կէս ժամէ ի վեր մեռած էր արդէն։ Այս ցաւալի դէպք իմաց կը տրուի եկեղեցւոյն և միեւնոյն ժամանակ ոստիկանութեան։ Ոստիկանութեան պաշտօնեայք կուգան և պէտք եղած օրինական քննութիւնները կատարելէ յետոյ իրողութիւնը կը տեղեկագրեն Պէշիքթաշի ոստիկանութեան, ուստից կը հաղորդուի ի Կայսերական Սէրայ։

Այս անձնասպանութեան պարագայք Օրթագիւղի եկեղեցւոյն կողմէ տեղեկագրուած են ի Պատրիարքարան։

Անձնասպան տիկնոջ մարմինն իւր տան մէջ կը մնար մինչեւ այս առաւօտ, սպասելով Բերայի կառավարչութեան բժիշկին գալստեան և Ազգ. Պատրիարքարանէ տրուելիք հրահանգին։

Տիկին Մինէվվէր ժամանակէ մը հետէ սեւամաղձութեան մը մատնուած էր, որ հետզհետէ սաստկանալով՝ զինքը մղած է անդառնալիօրէն այս տխուր վախճանին դիմելու։ Վերջին օրերս քանիցս յայտարարած էր թէ կեանքէն ձանձրացած ըլլալով, կ'ուզէ վերջ տալ իւր կենաց։

Տարաբաղդ տիկնոջ մահն ընդհանուր վիշտ պատճառած է բոլոր զինքը ճանչցողներուն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Տնտեսական Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

1. Նոր գիւղի եկեղեցւոյ Անտուկի մատակարարութեան միամեայ հաշուեցոյցն՝ 1889 յունվար 1է մինչ ցվերջ դեկտեմբերի նոյն տարւոյ, և

2. Գուրուչէշմէի եկեղեցւոյ անտուկի մատակարարութեան վեցամսեայ հաշուեցոյցն՝ 1889 յուլիս 1է մինչ ցվերջ Դեկտեմբերի նոյն տարւոյ, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուած և անոնց յար և նման մէկ մէկ օրինակն իրենց թաղի եկեղեցեաց բակը կախուած են ի տես թաղեցւոց։

Տնտես. Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ թաղից պատուարժան ազգայնոց, որ իրենց թաղի վերաբերեալ հաշուեցոյցին վրայ՝ եթէ որ եւ է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտեսական խորհրդոյ։

Այն պայմանաժամին լրումէն յետոյ՝ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Հիճազի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Հաֆըզ փաշա, նախկին կուսակալ Պրուսայի։

Միթիլլէի կառավարիչ անուանուեցաւ Ապտիւլ-Վէհապ փաշա, նախկին խորհրդական Կրետէի նահանգին։

——

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղին առաջին քարտուղար Խասիմ էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Այտընի վերաքննիչ ատենին պատժական ու Հուգուգի ճիւղերուն առաջին քարտուղար Եուսուֆ Քեամիլ էֆէնտիի և նոյն դատարանի Հուգուգի ճիւղին օգնական անդամ Մահմուտ Հիլմի էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Պէնկազիի նախնական դատարանին առաջին քարտուղար Մէհմէտ Թէվֆիք էֆէնտիի և Կիւմիւշխանէի ու Լազիստանի նախկին ընդհանուր դատախազի օգնական Նասըր պէյի։

——

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ երկրորդական վարժարանաց վարչութեան արձանագրիչ պաշտօնեայ Հաճի Սաիտ էֆէնտիի, Պերլինի համալսարանին ուսուցիչներէն Տր. Պ. Թիմանի և Վիէննայի համալսարանին ուսուցիչներէն Տր. Պ. Բիրճէի։

——

ՎՍԵՄ. ՅԱԿՈԲ ՓԱՇԱ

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշայի հիւանդութիւնն օր ըստ օրէ բարւոքելու վրայ է և կը յուսացուի որ Ն. Վսեմութիւն կատարելապէս ապաքինի ի մօտոյ։

——

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ նըստին։

Ելմտական Նախարարութեան խորհրդական Նաղիֆ պէյ, որ Վսեմ. Յակոբ փաշայի հիւանդութեան պատճառաւ կը վարէ նոյն Նախարարութեան ընթացիկ գործերն, չորած օրը Մեծ-Եպարքոսին կողմէ Բ. Դուռը կոչուելով, առացաւ Ն. Բարձրութեան ինչ ինչ հրամանները։

——

ԽՄԹԻԵԱԶԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վեհ. Սուլթանն Իմթիեազ պատուանշանի ոսկի շքադրամը շնորհած է Թոփքաբուի պալատան պահապան զօրաց հազարապետ Րիզա պէյ։

——

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Շաբաթ գիշեր կայս. պալատան Շալէ քէօշկին մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խանի։

Պարսկական դեսպանը թէ՛ հացկերոյթի պահուն և թէ՛ յետոյ արժանացաւ Վեհ. Սուլթանի մասնաւոր մեծարանաց։ Հացկերոյթն սկսաւ ժամ կէսին և աւարտեցաւ ժամ 3 ին։ Կայս. պալատան նուագածուաց խումբն անընդհատ նուագեց հացկերոյթի պահուն։

Հացկերոյթին ներկայ գտնուեցան նաեւ Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշա, Արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշա, Դատական Նախարար Ճէվտէթ փաշա, Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Զիհնի փաշա, Արքունեաց հրամանատար Օսման փաշա, կայս. պալատան առաջին քարտուղար Սիւրէյա փաշա, արարողապետ Մունիր փաշա, Հիճազի կուսակալ Հաֆըզ փաշա, Ֆուատ փաշա, Մավրոյէնի փաշա, Տրէյսէ փաշա, Միւզիւրիւս փաշա, առաջին սենեկապետ Օսման պէյ, կայս. առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա, պարսկական դեսպանատան խորհրդական Ճէվատ խան, առաջին թարգման Արթաքի խան Նէվրուզ, կայս. թիկնապահ Րիզա փաշա, Ահմէտ Ալի փաշա, Հոպէ փաշա և այլ պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարք։

——

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ռումանական կառավարութիւնը Ռումանական Թագ պատուանշանի մեծ ժապաւէնը նուիրած է կայս. պալատան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն Գաալի պէյի։

——

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Ըստ տեղեկութեանց Սապահի, Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարութիւնը Յունաց Պատրիարքարանին հաղորդած է կայս. կառավարութեան մէկ որոշումն որուն համեմատ առանց Կրթական Նախարարութեան պաշտօնական արտօնութեան թէ՛ ի մայրաքաղաքիս և թէ ի գաւառս Սիլլօգոս անուն կրթական ակումբներ չը պիտի կազմուին ինչպէս նաև յունաց փորձարաններու ի նպաստ թատերական ներկայացումներ չ'պիտի տրուին և վիճակահանութիւններ չպիտի ըլլան։

Յունաց Ամեն. Պատրիարքը կառավարական այս հրամանն հաղորդելով կրօնական պետերու, յանձնարարած է ըստ այնմ գործել։

——

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Պարսից դեսպանատունը խնդրած է Բ. Դռնէն որպէս զի Պարսկաստանէն եկող ուղեւորաց համար դրուած քարանթինան վերցուի, ըստ որում քոլերայի հետքերը բոլորովին անհետացած են։

——

ԻՏԱԼԻՈՅ ԴԱՀԱԺԱՌԱՆԳԸ

Իտալիոյ դահաժառանգ իշխանն այս հինգշաբթի օր Յոնաստանէն Իզմիր հասնելու է Սավոյա շոգենաւով։ Ն. Բարձրութիւն երկու օր Իզմիր պիտի մնայ և պիտի այցելէ Եփեսոսի աւերակներն։ Իշխանը Իզմիրէն Սելանիկ պիտի երթայ ուր կը հասնի այսօր, և վաղը Պէլկրատ կ'ուղեւորի։

——

ՕՍՄ. ՐԷԺԻՆ

Ելմտական Նախարարութեան և ծխախոտի Րէժիին միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին մեծագումար կանխավճարի մը համար զոր Րէժին պիտի ընէ Մալիէին։

——

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Սապահ կ'իմանայ թէ ընկերութիւն մը կազմուելու վրայ է, որ կայս. կառավարութենէն մենաշնորհ պիտի խնդրէ երկաթուղւոյ գիծ մը հաստատելու համար Անթալիայէ ի Պորտուր և անտի ի Գոնիա։

——

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ

Թուրքիոյ և Գերմանիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն առթիւ խառն յանձնաժողովին կողմէ կատարուած բանակցութիւնք աւարտած ըլլալով, Արտաքին գործոց նախարարութիւնը խնդիրը պիտի մատուցանէ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

——

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Գերմանիոյ կայսեր կողմէ Վեհ. Սուլթանին նուիրեալ չորս երիվարներն ու մէկ նժոյգը մայրաքաղաքս բերուած են Բրոյքով զօրավարին միջոցաւ։

——

ԲԱԹԱՆԹԻ ՏՈՒՐՔԸ

Նախարարաց Խորհուրդն, որ կը քննէր Բաթանթի տրոց գործադրութեան կանոնագրին առթիւ պատրաստուած ծրագիրը, Արտաքին գործոց Նախարարութեան վերադարձուցած է զայն, ինչ ինչ կէտերը վերստին քննելու համար։ Այն խառն յանձնաժողովը, որ այդ ծրագիրը պատրաստած էր, ձեռնարկած է այդ քննութեանց։

——

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԻՍԼԱՄ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ

Կովկասէն Թուրքիա գաղթելու փափաք յայտնող 24,000 անուոր իսլամաց բնակութիւն հաստատելու միջոցներուն վրայ խորհրդակցելու պաշտօնով կազմեալ յանձնաժողովն, ընդ նախագահութեամբ Դատական Նախարար Վսեմ. Ճէվտէթ փաշայի, նախընթաց օր ի նիստ գումարեցաւ ի Ներկայութեան այն ռուս զօրավարին՝ որ այդ խնդրոյն համար յատկապէս մայրաքաղաքս եկած է։ Յանձնաժողովը զոր կը կազմեն Եվգաֆի Նախարար Րիզա փաշա և Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Զիհնի փաշա, իբր ներկայութեան կոչեց Ներքին գործոց նախարարութեան քարտուղարներէն Ֆուատ պէյն և տեղեկութիւններ առաւ այդ գաղթականաց գետեղման եղանակին նկատմամբ։ Ֆուատ պէյ քարտուղարի պաշտօն վարած է այն յանձնաժողովին մէջ, որ Վեհ. Սուլթանին նախագահութեամբ կազմուած էր Արեւելեան Րումէլիէ ու Պուլկարիայէ գաղթող իսլամաց գետեղման համար։

Յանձնաժողովը փութով առաջ կը տանի իւր խորհրդակցութիւնները, զի ռուսիացի զօրավարը Քիէֆի զօրաբաժնին սպայակոյտի նախագահ անուանուած ըլլալով, ի մօտոյ պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

——

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ

Յառաջիկայ հինգշաբթի առաւօտ Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան մէջ կը գումարին այն ընտրողներ որք պիտի կատարեն Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկէն հրաժարեալ անդամոց յաջորդները։ Կազմական կանոնագրի 3րդ յօդուածին համաձայն, այս ընտրութիւն կը կատարուի ձեռամբ քսան ընտրողաց որոց տասը կ'անուանուին Առեւտրական Վսեմ. Նախարարին կողմէ և տասը վաճառականաց ու սեղանաւորաց դասուն կողմէ։

Վսեմ. Նախարարին կողմէ նշանակուած տասն ընտրողներն են.

Օսմ. կայս. Պանքան, Քրէտի Ժէնէրալ Օթօման, Սօսիէթէ Ժէնէրալ դրամատունը, Էր-Ալիզատէ Հաճի Ահմէտ էֆէնտի, Թանիշմենտ-Զատէ Հալէթ պէյ, Պ. Ժորժ Սէֆաստօբուլօ, Սինէքերիմ էֆէնտի Մանուկեան, Շէրիֆ Ալի էֆէնտի, Մանուկ էֆէնտի Արսլանեան, Պ. Մօս տը Թօլէտօ։

Իսկ վաճառականաց ու սեղանաւորաց ժողովոյն կողմէ ընտրեալ վեց ընտրողներն են.

Արիստակէս էֆէնտի Ազարեան, Ֆերիտ պէյ, Եէնիխիւնեա Տիմիթրաքի էֆէնտի, Պ. Պ. Քազանովա, Հաճօբուլօ, Ժօզէֆ Լէվի, Սիլվէն Միլ, Մէհմէտ Ապտւ էֆէնտի, Սիւլէյման Սիւապայի էֆէնտի, Տ. Կիւմիւշկէրտան էֆէնտի։

Վերոյիշեալ քսան ընտրողք մարտ 1/13 հինգշաբթի օրը Առեւտր. Վսեմ. Նախարարին նախագահութեան ներքեւ ի նիստ գումարուելով, պիտի ընտրեն այն տասն ընտրողներ որք պիտի յաջորդեն ըստ օրինի հրաժարելոց։ (Առեւտ. Լրատ.)

——

ՍԸՐ Ֆ. ՍՄԱՅԹԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Հանգուցեալ Սըր Ֆ. Սմայթի բարեկամներէն քսան անձինք, մեծաւ մասամբ անգլիացի, ուրբաթ օրը գումարում մը ունեցան անգլ. դեսպանատան մէջ, ընդ նախագահութեամբ Սըր Ուիլիէմ Հուայթի։ Այս գումարման նպատակն էր Սըր Ֆ. Սմայթի անուան նուիրեալ յիշատակարանի մը հաստատման միջոցները խորհիլ։ Վսեմ. նախագահը քանի մը խօսքով հանգուցեալոյն բարեգործութիւններն յիշելէ եւ անոր մահուան առթիւ ընդհանրապէս Կ. Պոլսոյ ժողովրդեան ու մասնաւորապէս անգլ. գաղթականութեան զգացած ցաւն արտայայտելէ յետոյ, առաջարկեց որ գործադիր մասնախումբ մը կազմուի կառուցանելի յիշատակարանին համար ներկայացեալ ծրագիրները քննելու եւ հանգանակութիւն կատարելու համար։ Դեսպանին սոյն առաջարկը ընդունուելով, գործադիր մասնախումբը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով.

Տեարք՝
Ժօզէֆ Ազարեան
Էմիլ Տըմօ
Սըր Հ. Ֆաուսէթ
Բ. Ստեֆանովիչ
Հ. Րէնչ

Յետոյ նախագահն առաջարկեց որ այս մասնախումբ արտօնեալ ըլլայ իրեն օգնական անդամներ ընտրելու։ Այս առաջարկ եւս ընդունուեցաւ։

Ներկայից միջեւ կարծեաց փոխանակութենէ մը յետոյ, որոշուեցաւ որ այս նպատակաւ հանգանակելի գումարով հիմնուի հաստատութիւն մը որ Տր. Մէլինկէնի ակնաբուժական հիւանդանոցին մասն կազմէ։ Այս առթիւ Սըր Ու. Հուայդ ըսաւ թէ հանգուցեալոյն մեծագոյն փափաքներէն մին էր նպաստել այդ հիւանդանոցին և թէ մեռնելէն երկու օր առաջ Սըր Ֆ. Սմայդ ըսած էր իրեն (դեսպանին) թէ հանգանակութեան մը գլուխ պիտի անցնի այդ նպատակաւ։

Յետ այս որոշմանց, ժողովը շնորհակալութեան քուէ տուաւ Սըր Ու. Հուայդի։ Ապա, գործադիր մասնախումբը նիստ ըրաւ Պ. Տըմօյի նախագահութեամբ, եւ իրեն օգնական անդամ ընտրեց Տր. ըՍ. Դէքուլին եւ Լ. Հէյըըի տէր և տնօրէն Պ. Հուիդէյքըրը։ Մասնախմբի յաջորդ նիստը տեղի կունենայ այս օր Պ. Տըմօյի տան մէջ։

Տէֆթէրխանէի վարչութիւնն հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ, յանձնարարելով որ նահանգաց ու գաւառակաց իտարէի ժողովներու մէջ, երբ Թափուի վերաբերեալ խնդրոյ մը առթիւ խորհրդակցութիւն կատարուի, նահանգաց մէջ Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայք եւ գաւառակաց մէջ ալ Թափուի քարտուղարք ներկայ գտնուին եւ մասնակցին խորհրդակցութեանց։

—Քաղաքապետութիւնը պայմանագրութիւն կնքած է Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան հետ, որպէս զի ամառը Տէրքոսի ջրով ոռոգուին մայրաքաղաքիս փողոցները։

—Անցեալ չորեքշաբթի ու հինգշաբթի օրերը Գասթամունիի նահանգին ու շրջակայից մէջ առատ ձիւն տեղացեր է։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին խորհրդական Շէֆքաթի էֆէնտի բոլորովին ապաքինած ըլլալով, սկսած է յաճախել իւր պաշտօնատեղին։

—Սելանիկէն կը գրեն թէ Ֆրանսացի կին մը՝ սուրի տիկին Կայեան՝ անձնասպան եղեր է, բաւական քանակութեամբ թոյն կլլելով։ Թէպէտ շատ ջանքեր եղեր են թոյնին ազդեցութիւնը կոտրելու համար, սակայն Ֆրանսուհին չէ ուզեր դեղթափ առնել։ Խեղճ կինը մեռեր է սոսկալի տանջանաց մէջ։

—Քաղաքապետութիւնն, ըստ տեղեկագրոյ իւր ժողովոյ անդամ Տոքթ. Հիւսնի փաշայի, հրահանգ ուղղած է Թաղապետական շրջանակաց որ փողոցաւ մեռնողներու ոչ միայն հագուստն, այլ անկողինը, սենեկին մէջ գտնուած բոլոր կահ կարասիքը մաքրուին եռացող ջուրով և հականեխական միջոցներով, զի հաստատուած է թէ փողոցաւ միքրոպը կրնայ երկար ատեն մնալ հիւանդին սենեկին մէջ։

—Եանեայէն կը գրեն առ [illegible] թէ տեղւոյն դատարանաց մէջ գործածելի լեզուին համար ծագած խնդիրն, որ եւրոպական ու հելլենական լրագրաց մէջ եւս արձագանք գտած էր տարբեր գոյնով, բնաւ գոյութիւն չունի։ Մէկ քանի փաստաբանք թէեւ աղերսագրով մը խնդրած էին յունարէն լեզուի գործածութիւնը, սակայն տեղական կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ, դատարանաց մէջ միայն Թուրքերէն լեզուն կը գործածուի ըստ առաջնոյն։

—Զմիւռնիոյ երեւելիներէն Եահեա Հայաթի փաշա խնդրած է կայս. անձնական Գանձուն նախարարութենէն տարեկան երեք հազար Ֆրանք վարձով իրեն յանձնել Զմիւռնիոյ քարափին վրայ բանող թրամվէյի գիծը։

—Երէկ զինուորական վարժարանին պաշտօնէից ու դասատուաց մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարուեցաւ։ Այս օրեր ևս պիտի վճարուի միւս վարժարաններու պաշտօնէից ամսաթոշակները։

—Վճռաբեկ ատենի անդամներէն Հիլմի էֆէնտի ի մօտոյ Ադրիանուպոլիս պիտի ուղեւորի քննելու համար այդ նահանգին ու շրջակայից դատական գործերը։

—Սեբաստիոյ Ս. Շէհրի գաւառին մէջ գտնուած արծաթախառն կապարի հանքի մը շահագործման մենաշնորհն ըստացող անձին անունն է Անդրանիկ էֆ. Վարդանեան և ոչ թէ Արմենակ էֆ., որպէս հրատարակուած էր սխալմամբ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր՝
ԼԱ ՔԱՆԵՕԹ (LA CAGNOTTE)
օբէռա վօտվիլ 5 արարուածով։
Ներկայացումը պիտի սկսի
[illegible] մը Բէյ կատակերգութեամբ։

ՎՐԻՊԱԿ. — Մեր հինգշաբթի աւուր թուով հրատարակեալ Տիկին Ջանդի դամբանականին մէջ, սիւնակ Բ. տող 24 «մեծ փառաց տիտղոսներով» պիտի կարդացուի «սին փառաց ևն։»

ԱԶԴ. Ազգ. ծանօթ վաճառական մը, Գաղ. լեզուի հմուտ և նոյն լեզուաւ վաճառականական թղթակցութեան փորձառական կարողութիւն ունեցող եւ տոմարակալութեան քաջավարժ աչխոյժ երիտասարդ մը կը փնտռէ. փափաքողը պէտք է դիմէ խմբագրութեանս։ 343 2—5

ԱԶԴ. Ազգային դասատուաց խմբէն, Հայերէն ու Գաղղիերէնի հմուտ, վկայեալ եւ երկարատեւ փորձառութեամբ օժտեալ երիտասարդ մը, պատրաստ է, թէ ի մերձակայ գաւառս և թէ ի մայրաքաղաքիս, ազգային վարժարանաց մէջ, տեսչութեան կամ դասատուութեան պաշտօն ստանձնել։

Դիմել ի խմբագրատունն Արեւելքի։

341 344 2—3

ՏՈՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց Թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։

Նաեւ ըստ առաջնոյն Սկիւտար կը գտնուի առաւօտներն մինչ կէս օր։

47

ԱԶԴ. ՔԻՒՆԱՐՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible] շոգենաւը, Նաւապետ Պուլով, [illegible] հասաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Փարիզ, 8 մարտ

Բոնթուա տ'Էսքրինի և Մետալաց ընկերութեան դատին մէջ ամբաստանութեանց ատեանը մերժեց կարգ մը բաժնետէրաց բողոքն, որք այս երկուց հաստատութեանց բոլոր վարիչներուն անխտիր դատի ենթարկումը կը պահանջէին, մինչ ընդհանուր դատախազն ասոնցմէ չորսն եւեթ դատի ենթարկել բաւ համարած է։

—Գաղթային համաժողովն յանձնարարեց որ ֆրանսական կառավարութիւնը զինուորական միջոցներ ձեռք առնու Տահոմէյի թագաւորին դէմ։

—Պ. Քառնօ հաստատեց Զօր. Իւպէռ-Քասթէքսի դէմ զինուորական խորհրդին որոշած կարգապահական վճիռը։

Վարշաւիա, 8 մարտ

Կ'ըսուի թէ Լեհաստանի կառավարիչ Կուրգօ զօրավարին ի Բեդերսպուրկ ուղեւորութիւնը կապակցութիւն ունի Չարին մտադրեալ ուղեււորութեան հետ, որ դարձեալ Լեհաստան երթալ կ'ուզէ, ուր Ն. վեհափառութիւն և Վլատիմիր մեծ-դուքս զինուորական մեծ մարզանաց ներկայ պիտի գտնուին։

Պելկրատ, 8 մարտ

Սքուփչինան ի նկատ առաւ երկաթուղեաց Պետութեան կողմէ գընման համար 20 միլիոն ֆր. փոխառութեան ծրագիրը, զոր առաջին ընթերցմամբ քուէարկեց։

Սքուփչինայի նախագահ Պ. Փաշիչ, որ ի Փեթերսպուրկ կը գտնուի, Ս. Ստանիսլաւի պատուանշանին մեծ ժապաւէնն ստացաւ Չարէն։

Պուքրէշ, 8 մարտ

Կառավարութիւնը ծանոյց Պելճիոյ և Իտալիոյ թէ չպիտի նորոգէ 1891 մարտ 1ին լրացող առեւտրական դաշնագրերը։

Փեշթա, 8 մարտ

Կառավարական մամուլը շատ հանդարտութեամբ կը խօսի նախարարական տագնապին վրայ, ի վեր հանելով թէ տագնապը լոկ անձնական է և ընդդիմադիր կուսակցութիւնը ոչ և է օգուտ չպիտի քաղէ անկից։ Պ. Թիսայի յաջորդը պիտի պահէ ազատական ուղղութիւնը։ Նոր նախարարութիւնն հաւանօրէն մարտ 15ին պիտի ներկայանայ։ Էկեէթերթէշ լրագրին խօսքին նայելով, Զիչի կոմսը ներքին գործոց նախարար պիտի անուանի փոխանակ Թէլէքի կոմսին որ երկրագործական նախարարութիւնը պիտի ստանձնէ, փոխանակ Սաբարի կոմսին, որ նախարարապետ պիտի ըլլայ։ Թագաւոր-կայսրն ունկնդրութիւն շնորհեց Սաբարի կոմսին։

Հռոմ, 8 մարտ

Օսմանեան դեսպան Զիւա պէյ այսօր իր յանձնարարագիրը մատոյց թագաւորին։

Թագաւորն ապա ընդունեց զօրավար Իզզէթ փաշան, որ չորս արաբական նժոյգ ընծայեց նմա յանուն Վեհ. Սուլթանին։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Փարիզ, 9 մարտ.

Երեսփ. ժողովոյն մէջ, Պ. Տըլոնքլ նախարարութեան հարցում մ'ուղղեց արեւմտեան Ափրիկէի «Գերեաց ծովեզրին» կացութեան վրայ և ֆրանսական հպատակաց պաշտպանութեան համար ձեռք առնուած միջոցներուն վրայ։ Ծովային նախարարութեան խորհրդական Պ. Էթիէն պատասխանեց թէ Տահոմէի թագաւորը կը մերժէ նախկին դաշնագրերն և ֆրանսական թեւարկութիւնը ճանչել չուզեր։ Ֆրանսական հողին վրայ յարձակած բայց ետ մղուած է։ Պ. Էթիէն յարեց թէ աւելի ազդեցիկ միջոցներ պէտք է ձեռք առնուլ յարգել տալու համար հանրապետական դրօշը Տահոմէի թագաւորին, եթէ գոհացում չտայ Հանրապետութեան,

—Պ. Քառնօ ստորագրեց Պ. Պիլյոյի անուանումն իբրեւ Հռոմայ դեսպան։

Փեշթա, 9 մարտ

Նէփլէթ ստոյգ կը համարի թէ կոմս Սաբարի նոր նախարարութիւն մը կազմելու պիտի կոչուի, իբրեւ յաջորդ Թիսա կոմսին։ Անկախ կուսակցութիւնն իւր տեսութիւնն անփոփոխ կը պահէ բնիկութեան օրէնքին վերակազմութեան մասին, և նոր նախարարութեան ալ ընդդէմ պիտի շարժի, եթէ չհաւանի իւր տեսութեան։

Վիեննա, 9 մարտ

Ելմտացոյցի յանձնաժողովին մէջ, նախարարն յայտարարեց թէ Աւստրօ-Հունգարական Լոյտը խնդրած է կառավարութենէն աւելցնել իրեն տրուած նպաստ, ի մէջ այլ առաւելութեանց առաջարկելով ընդարձակել իւր շոգենաւային երթեւեկներն Արեւելից մէջ։ Նախարարն յարեց թէ կառավարութիւնն անպատրաստ չէ այդ խնդրանաց, պիտի համաձայնի մաճառ կառավարութեան հետ և յետոյ պիտի սկսի բանակցիլ Լոյտին հետ։

Պետրսպուրկ, 9 մարտ

Նովէյէ Վրէմիա կ'իմանայ թէ ծովային նախարարութեան խորհուրդն որոշեր է կայսեր առաջարկել նաւային զօրաց երեք նոր բաժիններու կազմութիւնն, որոց մին Սեւ Ծովու սահմանեալ է, իսկ միւս երկուքը Պալթիկեան ծովուն մէջ պիտի գործածուին։

—Զարն այսօր ընդունեց Սերպիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն նախագահ Պ. Բաշիչ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 26 փետրուար

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միւզ. Ս. Սէրի		19 38 1/2
Զօրուցին գոցուելէն վերջը	»	19 38 1/2
Բերսայի մէջ	»	19 38
Առաւօտուն բացուելուն	»	19 38
Կէս օրին	»	19 38 1/2

ԻՍԹԻՔՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	48 20
Այս առաւօտ	48 20
Կէս օր	48 20

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Ա. Սէրի		40
»	B.	»	24 20
»	C.	»	20 10

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.		4 25
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	8 26
Բանք տը Գօնս.	»	»	7 15
Սօս. Շանժ է վալէօր	»	»	4 35
Թօմպաքէյ	»	»	477 1/2
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.		70 1/8
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		— —
Բաժնեթուղթ Լավրիօնի	Գ. Կ.		119

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	դհկ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Իմբէրիալ	»	90 10
Քրէմից	»	51 10
Ռուսլի թղթադրամ	»	8 37
» արծաթ	»	76 20
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	103 29
Վեցնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 20
Մէթալիք	»	101
Թասֆիյէ	»	9

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ձեր երեկի փետր. 22ի թուով յօդուած մը հրատարակած էիք, որուն վերնագիրն էր «Մուրացիկի մայրն և աղջիկը»։

Բնական է թէ մարդ մը իւր գրութենէն կը ճանչցուի, մենք ալ խղճի մըտօք կը վկայեմք թէ, յօդուածագիրն Հրանդ խիստ զգայուն և ազնիւ սիրտ կըրող երիտասարդ մ'ըլլալ պէտք է և իւր գրութիւնն ալ նոյնը կրնայ ապացուցանել, բայց կը ցաւինք որ Հրանդ մի քահանայի անխղճութիւնն հրապարակաւ դատապարտելի ցոյց տուած պահուն, որ արդարեւ արժանի է, եթէ երբեք ճշմարիտ է, միւս կողմանէ բացառութիւնն յարգելով ընդհանուր քահանայից պատւոյն չէ խնայած, իբր թէ ամենքն ալ աղքատին՝ մանաւանդ պանդխտին ցաւոց և տառապանաց դէմ անզգայ սիրտ մը կը կրեն, խղճի, օրինաց և մարդկութեան դէմ պանդուխտը կը կեղեքեն և քահանայական սրբազան պարտուց հակառակ, աղքատ պանդխտին վիրաւոր սիրտն ամոքելու տեղ, զանի կեղեքելու ձեռք կը կարկառեն։

Հրանդի սիրտը քահանայի մը շահախնդրութիւնն՝ եթէ երբեք պատահած է, յուզեր է, և ուզեր է ծանր քար մը զարնել ճակտին, բայց ի՞նչ օգուտ որ խնդիրը մթութեան մէջ մնալով, յանցաւորը յատենի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր եւ սրբազումար կրօնական ժողովոյ պատժուելու տեղ, անմեղն ալ մէկ ջրով լուացեր է։

Հրանդ աւելնով մը և խղճի բուռն զգացմամբ գրելով ուզած է աղէկ գործ մը կատարել, բայց եթէ չենք սխալիր, իր վերջաբանութեան մէջ այդ քահանային չափ եւ անկէ աւելի մեծ մեղք մը գործած է, արդի քահանաներն ալ ամբողջովին հին քահանայից հակապատկերն ցոյց տալով։

Վերջապէս մենք Հրանդ սիրելով, կըյորդորենք զինքը որ մասնաւորի մը մեղքն ընդհանուրի չը վերածէ։

Մնամ [illegible] Ազգին

1890 փետր. 23 ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԸ

Ի Գատը-գիւղ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԵԴԵՍԻԱ, 24 յունուար

Դրեթէ երկու ամիս առաջ, երբ տեղւոյս Սրբազան Առաջնորդն կը հրաժարէր յիւր պաշտօնէ, Գաւառական Վարչութիւնը, Ն. Գերապատուութիւնը քանի մը շաբթէն յիւր աթոռ վերադարձնելու յուսով, այս հրաժարականի մասին լռութիւն պահեց հանդէպ Ազգ. Պատրիարքարանի։

Այս անգամ սակայն Գաւառական Երեսփոխանական ժողովն՝ նկատելով որ Մխիթարեան Սրբազան իւր վերադարձի մասին եղած ամէն ջանք ապարդիւն թողլով նոյն ազդուութեամբ կը պնդէ ցարդ հրաժարականին վրայ, որոշեց Մխիթարեան Սրբազանի հրաժարման խնդիրը տեղեկագրել յԱզգ. Պատրիարքարան եւ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր բարձր միջնորդութիւնը խնդրել ի բարձումն այս հրաժարականի խնդրոյն դժուարութեանց։

Այս մասին՝ Գաւառ. Երես. եւ Վարչական ժողովոց կողմէ պատրաստեալ պաշտօնագիրք՝ կը յղղարկուին այս աւուր Սուրհանդակաւ, և կը յուսանք որ պաշտօնական մարմնոց եւ ժողովրդեան միահամուռ բաղձանաց համաձայնող արդիւնք յառաջ կը բերեն։

—Վերջերս հաստատեալ գիշերային խիստ հսկողութեանց եւ ծպտեալ ոստիկանաց շրջագայութեանց շնորհիւ՝ այս անգամ ձերբակալուելով բանտարկեցան 10է աւելի սրիկայք կամ արդարութեան ձեռքէն փախած յանցապարտներ։

—Տեղւոյս Վսեմ. Լիվա Նէճիպ փաշան, այս անգամ երկրորդ այցելութիւն մ'ալ տալով Գեր. Մխիթարեան Սրբազանին՝ որ կը գտնուի Ս. Սարգսի Վանքը, մտերմական յոյժ սիրալիր եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Գեր. հետ։

Վսեմ. զինուորականին՝ կառուցողաց շինութեանց եւ հասարակաց ապահովութեան համար ի գործ դրած գիշերային հսկողութեանց եռանդուն ջանքերը՝ կը գնահատուին յամենուստ, և ընդհանուր գոհունակութիւն կը պատճառեն։

—Ս. Սարգսի Վանքին մէջ՝ Տ. Խորէն Մխիթարեան Սրբազանի ծախիւք՝ շինութեանը ձեռնարկուած եռայարկ կամ եռադմբէթ ճաշակաւոր հոյակապ ղանդակատունն աւարտեցաւ անցեալ շաբթու։

—Կարմունջ հայկական գեղջ դպրոցն՝ տիրող կուսակցական խլրտմանց հետեւանք եղող ցաւալի անտարբերութեան պատճառաւ՝ ամիսներէ ի վեր դարձեալ փակուած կը մնայ, մինչդեռ գիւղին բողոքականք՝ (բաղկացեալ հազիւ 7—8 տուն աղքատիկ ընտանիքէ) կը յաջողին միշտ կանոնաւորապէս շարունակել իրենց գիւղական երկսեռ նախակրթարանը։

Կը թուի թէ գիւղին երիտասարդութիւնն՝ յառաջընթացութեամբ տարիներէ ի վեր անդ հաստատեալ Ուսումնասիրաց ընկերութեան՝ որպէս ակնկալելի էր, տեղւոյն [illegible] աւելի մօտիկ կ'զգայ դպրոցական այս ձախող կացութեան վրայ, զի լուրջ ջանքեր կ'ընէ այս օրերս վերաբանալու զայն։

—Յունուար՝ մերձ իւր վախճանին՝ մեղմեց զգալաբար ժամանակէ մ'ի վեր տիրող ձմեռնային ցրտաշունչ օդը, ուր յաջորդած է այժմ մեղկ եւ հաճելի եղանակ մը, իբրեւ նախընթաց՝ մերձաւոր գարնային հեշտաբոյր աւուրց։

Տեղացի մամիկներ՝ արդէն աւանդաբար կ'ասեն յոյժ իրաւամբ, «Օրիկ մի Տօնէն ըվեր, ոչ հըզար Վարդեվառէն»։ (այսինքն՝—Նախամեծար է մի օր յետ Ծննդեան Տօնի՝ իբրեւ օր գարնային, քան հազարն յետ Վարդավառի՝ որք կը համարուին աւուրք աշնային)։

Գ. Կ. Ո.

ՊԱՂՏԱՏ, 4 փետր.

Թուէս գրեթէ մի ամիս առաջ դէպք մը պատահեցաւ տեղս որ հայ վաճառականութեան պատիւ չբերեր։ Թիֆլիզցի Թովմաս Շատինոֆ անուամբ մի հայ վաճառական տեղս եկաւ վեց ամիսէ ի վեր, իբր թէ իւր գործակատարին հետ իւր մի քանի տարւոյ հաշիւը կարգադրելու։ Բայց զարմանալի խորամանկութեամբ չորս ամիսէ ի վեր հէվալէներ կը ծախէր իւր ընկերոջ վրայ, Ռաֆայէլօֆ, ի Մարսէյլ, և այդ հէվալէներու սակով, ամէն շուշմա, բուրդ և արմաւ առնլով դարձեալ անոր կը ղրկէր։ Ասկէ գրեթէ մի ամիս առաջ Պասրա երթալու և անկէ ապրանք առնելու պատրուակաւ, Պասրայէն նաւ կը մըտնէ և անտի ի Պուշիռ և այլ եւս անյայտ կ'ըլլայ։ Միեւնոյն ժամանակ իւր ընկերն ալ Մարսէյլէն կը փախչի, առանց վճարելու իւր վրայ առնուած հէվալէներն։ Պաղտատէն առնուած հէվալէներն 63.424 ֆրանք կը հաշուին։ Արդէն տեղւոյս ռուսական հիւպատոսին իմաց տրուելով կը փնտռեն երկու ընկերներն ամենուրեք։

—Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Հայրապետք խստիւ արգիլած են ամուսնութիւնը մինչեւ եօթը պորտ, բայց Պաղտատու Հայրապետներն արդէն 25 տարիէ ի վեր, վերցուցեր են այդ արգելք երկու պատճառաւ, նախ՝ տեղւոյս հայերն, որ 110 տուն կը հաշուին, իբր թէ դժուարութիւն կը կրեն աղջիկ գտնել իրենց ազգականներէն դուրս. Երկրորդ՝ իրենց աղջիկներն օտարաց տալով, չըլլայ որ կտակային խնդիրներ յարուցուին. (մինչդեռ այդ տեսակ խնդիրներ, կրնամ ըսել ուրիշ ամեն տեղէն աւելի տեղս կը գտնըւին)։ Գրութեանս պատճառ եղան, այս տարւոյ մէջ պատահած երեք ամուսնութիւնք, որք ոչ թէ եօթը, այլ... երեք պորտ են. Քանի որ եօթը երեքի կէսէ, ըսել է օր մըն ալ մէկի կ'իջնէ. Կրօն. ժողովոյ ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս օրինական զեղծմանց վրայ։

—Այս օրերս սեւ, բայց քրիստոնեայ պառաւ կին մը, Տէօթէկիւլ անուամբ, ի կենդանութեան տեղւոյս Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ կտակեց իւր ունեցած 100 ոսկին, որ կը գտնուի այժմ Յովհաննէս էֆ. Մ. Աղէքսանդրեանցի քով։ Ասով ըստ խնդրոյ կտակարար կնոջ իւր մեռնելէն ետքը վերոյիշեալ եկեղեցին պիտի ճերմկցուի։

—Յեռանդ և երէկ սաստիկ անձրեւ տեղաց տեղս որ շատ վնաս հասուց բնակչաց, շատ մը շէնքեր փլցունելով։

ՊԱՆԴՈՒԽՏ

ՏԱՌԱՊԱՆՔ

Տառապանք գեղանի աղջիկ մ'էր. իւր սեւ մազերը առատօրէն և խռապոպաձեւ կ'ինային նիհար ուսերուն վրայ։ Իւր սեւ աչերը մեռեալի մը աչաց հանգոյն խորն ինկած էին. ընդհանուր մելամաղձութիւն մը կը տիրէր իւր դալկահար դիմաց վրայ, որոյ ոչ մէկ ջիղը չէր ամփոփուած սրտագին ժպիտով մը, այլ միշտ և հանապազ արտասուաց կայլակներ յորդած էին իւր նուաղուն աչերէն անդոյն այտերուն վրայ, անտի ի սփիւռս աշխարհի տարածուելու համար։ Անկարելի էր դիտել սոյն հէգ աղջիկն ու չի լալ։

Տուն չ'ունէր Տառապանք, անդադար աստ անդ կը թափառէր. մերթ տնանկաց խեղճ հիւղակները կը մըտնէր և մերթ մեծատանց հոյակապ պալատանց այց կուտար։

Ա՛նքա՜ն լուրջ, ա՛նքա՜ն տխուր էր որ ոչ ոք կը համարձակէր ապաստարան մը նուիրել նմա։ Սակայն դարմա՛նք... որու որ նայէր, մեծ դժբաղդութիւն մը կը հանէր անոր. Մին կը կորսնցնէր իւր միակ զաւակը, ուրիշ մը իւր պատիւն ու հարստութիւնը, երրորդ մը իւր թշնամիներէն կը հալածուէր յանիրաւի, միւսն բոլոր որդիքը դէշ ելնելով զինքը ժամանակէ առաջ կը ծերացնէին, կամ այր ու կնոջ միջեւ գժտութիւն կը ծագէր և կամ ընտանեաց անդամներէն մին կը հիւանդանար և տարիներով չէր ապաքինէր։

Մարդիկ, յապուշ կտրեալ կը հարցնէին միմեանց թէ ո՞ւստի կուգային այսքան պատուհասներ, այսքան տառապանք, անգիտանալով թէ իրենք իսկ իւրեանց դռները բացած էին Տառապանքին։

Ստէպ Տառապանք երկիցս կ'անցնէր մի և նոյն ճանապարհէն և ականատես ըլլալով իւր ետեւէն թողած տխուր պարգեւաց, կուլար և երկար ատեն կը զղջանար մի և նոյն տան մէջ մնալէ։ Սակայն զամենս այնքան կը սիրէր որ դժուարին էր նմա բաժնուիլ ի նոցանէ և միշտ այց տալով կը դրկէր զայնս, կը սեղմէր, կը համբուրէր ջերմագին, և այսպէս կը բաշխէր նոցա իւր տխուր պարգեւները։ Սակայն այն ատեն իւր սիրելեաց անձանց վրայ պատուհաս պատուհասի վրայ կը հասնէր, և խեղճ աղջիկը վշտակոր իւր փոքրիկ ցուպը կ'առնուր և բեկեալ սրտիւ ու արտասուալից աչօք միայն բարեւ ըսելով կը մեկնէր։ Տառապանք կը շարունակէր իւր ճամբան յամր, առանց աճապարելու, սակայն աւելի քան լերան առուակն, արագ քան հողմն խստաշունչ. այնպէս որ տուն չէր մնար ուր այցելած չ'ըլլար։ Նա մանաւանդ սովոր էր երբ փոքրիկ մանկանց մատչէր. խեղճերը կամ որբ կը մնային և կամ հիւանդանալով իւրեանց թարմ գեղեցկութիւնը կը կորսնցնէին և Տառապանքի նման գունատ և դալկահար կը լինէին. Նորա տխուր գեղեցկութիւնը կ'առնուին։

Երբ Տառապանք նմանօրինակ դժբաղդութիւն մը տեսնէր, կ'սկսէր դառնապէս լալ և երկար ատեն ոչ մի տեղ կը նայէր։ Մինչեւ իսկ գլուխը կը դարձնէր երբ նոցա անմեղ խաղերուն հանդիպէր։

Օր մը Տառապանք ստուախիտ խընձորենիի մը ներքեւ բազմած կը դիտէր. կը դիտէ՛ր նորա թարմ ու գեղեցկափայլ պտուղներն որք տեսողաց զմայլանք կ'ազդէին։

—Ո՛հ, սիրուն խնձորենիս, ըսաւ Տառապանք, պարգեւէ ինձ քուկինիդ նման թարմ գեղեցկութիւն մը որպէսզի մարդիկ աւելի հաճութեամբ նային առ իս։

—Ոչ, պատասխանեց խնձորենին, ոչ, զի եթէ գեղեցիկ ու զուարթ այտեր ունենաս, մարդիկ այլ եւս չպիտի ընդունին զքեզ այդքան գթութեամբ ու բարութեամբ։

Տխուր ու վշտաբեկ սոյն խօսքերէն, խեղճը ելաւ և իւր ճամբան շարունակեց, հասաւ պարտէզի մը մէջ, առուակի մը եզրն։ Անդ թռչունք այնպիսի իմն քաղցր կը ճռուողէին որ ունկընդրին սիրտն ուրախութեան հեղեղի մը մէջ կը լողար։

—Սիրելի թռչնիկներ, աղերսեց Տառապանք պաղատագին, ո՛հ, տուէք ինձ ձեր այդ գեղեցիկ ձայնը որ գոնէ քիչ մը զմարդիկ ուրախացնեմ։

—Ոչ, ոչ, սիրուն աղջիկ, ճռուողեցին թռչունք, եթէ դու չունենաս այդքան անձայն դալուստ և նմանօրինակ մեկնում, մարդիկ զքեզ այնքան շուտ չեն մոռանար ու անմիջապէս կ'զգան թէ դու Տառապանքն ես և նոցա վիշտ կը բերես։

Աւելի հեռի գնաց հէգ աղջիկն և մեծ անտառի մը մէջ հասաւ։ Անտառը կը սփռէր համասփիւռ իւր անուշահոտ բուրումն, և ստուերը կը կոխէր ծառոց ստորոտը գտնուած լուսերուն վրայ։ Աստ անդ, արեւուն ճառագայթները խարշափող տերեւոց մէջէն սահելով լուսին վրայ կը խայտային և իւրեանց ոսկեզօծ լոյսը չորցած տերեւներուն վրայ կը հանգչէր։ Հրաշալի գեղեցկութիւն մը կը տիրէր։

Խեղճ Տառապանք, վաստակաբեկ, ծառի մը յենլով մնաց։

—Աստ, կարող եմ անխիղճ նստիլ, զի և ոչ մէկու վնաս կը պատճառեմ. հանգչի՛մ, զի ոչ ոք կը դժբախտանայ զիս տեսնելով։

Նոյն պահուն լուսոյ շառաւիղ մը նորա մթին աչերը տեսնելով, ցատքեց նոցա մէջ, լուսավառեց զայն և մինչեւ նորա սիրտը թափանցեց։

Ամբողջ անտառը տեսաւ Տառապանքի սիրուն դիմաց դիւթիչ փայլը և ուրախութենէն սարսռաց։ Սակայն Տառապանք չէր գիտեր թէ աւելի գեղեցկացած է, կ'զգար միայն թէ՝ արեւուն ճառագայթն իւր սիրտը տաքցուցած և ուրախութիւն սփռած էր անդ։

—Ո՛հ, անտա՛ռ, անտա՛ռ, աղաղակեց, տուր ինձ քո հազարաւոր ճառագայթներէդ մին և զիս երջանիկ ըրէ։

Անմիջապէս մեռելային տխրութիւն մը պատեց անտառը. ծառերը տրտմութեամբ զերեարս դիտեցին, արեւուն ճառագայթը խոյս տուաւ խեղճին աչերէն, մորեխի մը դպաւ և անտի կորսուեցաւ բարձր խոտերու մէջ։

—Խեղճ աղջիկ, ըսաւ ծերունի կաղնի մը խօսք առնլով, արեւուն մէկ ճառագայթը կարող է զքեզ գեղեցկացնել և այն ատեն մարդիկ յափշտակուելով գեղեցկութենէդ զքեզ ստէպ ստէպ պիտի կոչեն և այսու իւրեանց կարողութենէն վեր տառապանաց պիտի մատնուին. ուստի հարկ է որ միշտ զուրկ մնաս փայլէ ու ջերմութենէ։

Անխռով աղջիկը աւելի հեռի գնաց և ընդարձակ ու հանդարտ լճի մը եզրը հասաւ, որոյ հայելանման մակերեւոյթին վրայ բիւրաւոր աստղունք ինկած էին յերկնից։ Ոչինչ կը շարժէր անդ. իրիկունը իւր մթին թեւերը տարածելով ամեն ուրեք լռութիւն կը պատուիրէր։ Տառապանք իւր նուրբ ձեռքերը ջուրին մէջ թաթխելով ճակտին տարաւ. Երեկոն իւր քովէն անցնելով փսփսաց.

—Գիշեր բարի, հանդարտ նիրհէ ու վշտերդ մոռցիր։

Տառապանք երկար ատեն նայեցաւ նորա ետեւէն և մեղմագին ձայնիւ ըսաւ.

—Անգամ մը հանդարտութիւն գըտայ անտառին մէջ. անգամ մը միայն մոռցայ վիշտս, երբ Արեւուն ճառագայթը սիրտս թափանցեց. սակայն աւա՜ղ, անցաւ։

Երազոց և խորհմանց մէջ թափառուն, ջուրը դիտեց, ուսկից զովութիւն կը բուրէր. իսկ մէգին մէջէն կ'անցնէին փայլազգեստ ուրուականներ։

Տառապանք իւր գլուխը վեր վերցուց և չորս կողմ դիտելով հեռուն տնակ մը նշմարեց ուսկից կարմրորակ լոյս մը կը ցոլար։

—Զարմանալի է, մռմռաց ինքնին Տառապանք, այդ տունն երբէք չեմ այցելած, կ'երեւի թէ կը հսկեն դեռ հոն։ Եւ մեղմիւ պատուհանին մօտենալով գեղանի կին մը տեսաւ սպիտակ և սպիտակահեր. երկար շրջազգեստ մը կը կրէր նա, իսկ գլուխը նուրբ թաշկինակով մը կապուած էր։ Գեղեցիկ կինը գիր կը գրէր հաստատ ձեռքով մը, մեծ գրքի մը մէջ։ Յօնքերուն մէջտեղ խոր նշան մը կար, որ խիստ որոշման մը կը նմանէր, սակայն իւր նուրբ ռնգաց ու շրթանց վրայ նկարուած էին կամացի հեզութիւն և սրտի անսահման բարութիւն։

Տառապանք զարմացած կը դիտէր երբ յանկարծ երկու գեղեցիկ դիւթիչ աչեր բարձրացան և հանդարտութեամբ զինքը դիտեցին. Քաղցրիկ ձայն մը ձեւաւոր բերանէ մը ելնելով ըսաւ.

—Մտի՛ր, բայց ներս մտիր, աղջիկ, երկար ատենէ ի վեր քեզ կ'սպասեմ. Ես, չէի կրնար քեզ գալ, զի չեմ երթար ուր չեն կոչեր զիս. Ես, մայր Համբերութիւնն եմ, աստ կը բնակիմ, կը հսկեմ և մտիկ կ'ընեմ. Լիճը զոր կը տեսնես, ինձ կ'ածէ զիս ուղղողներուն ձայները. Շատ անգամներ ետեւէդ եկած եմ, սակայն դժբաղդաբար զքեզ չեմ գտած։

Ճակատին նշանն աւելի խորացաւ։

Տառապանք իւր գլուխը նորա ծոցին վրայ հանգչեցուց։

—Ո՛հ, մի՛շտ հետս եկու, ըսաւ։

—Ոչ, աղջիկս, ոչ, երբ զիս կոչես կուգամ և եթէ հիմա խնդրած ես հետ լեր ինձ.

Տառապանք բոլոր գիշերը մայր Համբերութեան քովն անցուց, իսկ այգուն նոր ուժ ու զօրութիւն առած մեկնեցաւ։

Դաշտք ու մարգագետինք գոյն գոյն ծաղկօք ու կանաչութեամբք ծածկուած էին. գարնան եղանակն էր։

Տառապանք՝ սոյն քնքոյշ ծաղիկները դիտելով մնաց։

—Խե՜ղճեր, հիմա կը ծաղկիք այդքան զուարթագին և այսօր իսկ զոհ պիտի լինիք մանգաղին։

Նոյն պահուն կայտառ աղջիկ մը նշմարեց, որ առանձինն կեցած դաշտին մէջ, երեք մարդու արագութեամբ կը քաղէր։

—Բարի լոյս, սիրունիկս, աղաղակեց կատակասէր աղջիկն, եկ ինձ օգնէ. և այս ըսելով սկսաւ ետեւէն վազել. Մազերն օդին մէջ կը տատանէին, իսկ կապուտակեղ աչերն արեգական փայլն ունէին։

—Բայց ո՞վ ես դու, ըսաւ զարմացմամբ, կանգ առնլով ի տես աչաց Տառապանքի։

—Ես Տառապանքն եմ. դու ո՞վ ես։

—Ես Աշխատութիւնն եմ. Միթէ չ'ես տեսներ որքան առոյգ եմ եւ ո՛րչափ զօրութիւն ունիմ բազկացս վրայ. Եւ սոյն խօսքերն արտասանելով, Տառապանքը փետուրի մը պէս վեր վերցուց եւ բարձրաձայն խնդալով սկսաւ դաշտերու մէջէն վազել։

Ուրախութեան ստուեր մ'անցաւ Տառապանքի աչաց առջեւէն, և ըսաւ պաղատագին.

—Եկու, միշտ հետս եկու, ես հըրաման չունիմ երբեք հանգչելու եւ յաճախ այնքան խոնջեալ եմ։

—Քոյր իմ, խնդրածդ անկարելի է, քանզի պէտք է որ նիրհեմ, վաղիւ առոյգ լինելու համար։ Ցերեկը ես ալ ամեն տեղ եմ, պէտք է միշտ խնդամ, եւ եթէ շարունակ աչերդ դիտեմ, ժպիտս կը դադրի շրթանցս վրայէն։ Սակայն երբ յոգնիս, կուգամ. կոչէ զիս քու այցելած վայրերըդ, որպէս զի վշտացեալ սրտերու մէջ զուարճութիւն եւ ուրախութիւն սփռեմ։

Եւ հետեւեալ օրն Տառապանք աւելի հեռի գնաց ընդարձակ աշխարհին մէջ։

Իսկ Համբերութիւն ու Աշխատութիւն, խօսքերնուն վրայ հաստատ կենալով, նորա հաւատարիմ ընկերուհիներն եղան։ Ստէպ՝ առ ափին լճի կառուցեալ տան մէջ կը հաւաքուէին և կենաց գիրքը կը կարդային ու մէջը նորանոր դէպքեր կը գրէին։

* * *

ՀԱՄԱԶԳԵՆԱՑ
ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Համազգենաց Վարժարանին խնամակալութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ հայ օրիորդաց բարձրագոյն կրթութեան մը միջոցները լիովին ապահովելու դիտմամբ, համաձայնեցուցած է Վարժարանին ծրագիրն աղջկանց բարձրագոյն դաստիարակութեան համար յԵւրոպա ընդունուած վերջին և կատարելագոյն ծրագրոց։

Ուսմունք մասամբ Ֆրանսերէն լեզուաւ պիտի աւանդուին։

Ուսումնական ընթացքը, (նախակրթարանէն զատ), «Հինգ տարուան է», երկու շրջանի բաժնըւած. Առաջին շրջանի մէջ «որ եռամեայ» է, այն աշակերտուհիք՝ զորս իրենց ընտանիքը պատշաճ կը համարին առնուլ դպրոցէն, ի լրումն երրորդ տարւոյն, պիտի ընդունին ընտիր դաստիարակութեան մը անհրաժեշտ տարերքը։ Այս շրջանն աւարտող օրիորդաց կը տրուի «ընծայագիր» մը («սէռթիֆիգա»)։ Երկրորդ շրջանն՝ որ «երկու տարի կը տեւէ», յատկացեալ է աւելի կատարեալ կրթութեան մը. ի վախճան այս շրջանին, օրիորդք կ'ընդունին «վըկայագիր» մը («տիբլոմ»)։

Այս հնգամեայ ընթացքէն զատ, Վարժարանը պիտի ունենայ նաեւ լրացուցիչ «վեցերորդ» տարի մը՝ յորում աշակերտուհիք կարող պիտի ըլլան զարգացնել իրենց մասնաւոր ծիրքն, և պատրաստըուիլ յատուկ ուսումնական ասպարէզներու։

Ընդհանուր ծրագիրն ի լոյս պիտի ընծայուի ի մօտոյ։

Վարժարանին նոր ծրագրոյն պահանջմանց համեմատ, ուսուցչաց ակումբը կազմուած է հետեւեալ եղանակաւ, սկսեալ ի Մարտէ 1890։

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԵՒ ԴԱՍԱՏՈՒՔ

Կրօնագիտութիւն, Բարոյական և Մայրենի լեզու.—Հ. ԴԱՒԻԹ Վ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ։

Ֆրանսերէն լեզու և մատենագրութիւն.—Տիկին ԳՕՆԲԷՆ —Պ. ՇԱՌՎԱԼ, («Դասատու Ղալաթա-Սէրայի»)

Պատմութիւն և Աշխարհագրութիւն.—Հ. ԴԱՒԻԹ Վ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ —Պ. ՇԱՌՎԱԼ։

Չափաբերական ուսմունք.—Պ. ՄԻԼՏՈՆ ՍԵԲՈՒԲԵԱՆ —Պ. ԿՈԱՆԺԷ («Դասատու Ղալաթա-Սէրայի»)։

Բնական պատմութիւն և Բնական գիտութիւնք.—Պ. ՄԻԼՏՈՆ ՍԵԲՈՒԲԵԱՆ — Պ. ՍՈՐԷ («Դասատու Ղալաթա-Սէրայի»)

Անգլիերէն լեզու.—Օր. ՇԱՐԼԸՆՏ։

Երգ.—Տիկին ԼԻՎԱՏԱՐԻ։

Գեղագրութիւն և գծագրութիւն.—Պ. ՅՎԱՍԻ[illegible]

Ջութակի դաս.—Պ. ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ։

Գերմաներէնն և ուրիշ լեզուները կ'աւանդուին յատուկ թոշակաւ, ծնողաց և Վարժարանին Տեսչութեան հետ համաձայնութեամբ։ Վարժարանին թոշակը տարեկան վեց Օսմ. ոսկի է, վճարելի եռամսեայ կանխիկ. ո՛ և է պատճառաւ բացակայութեան համար, տարեկան թոշակէն ոչ ինչ չը զեղչուիր։ 2—6

ԻԼԱՆ

ԲՕՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Էվվէլքի իլանտէ զիքր օլունտուղը վէճհիլէ Շէհր Էմանէթի ճէլիլէսի հէնտէսէխանէսինտէ թէրսիմ օլունան բէսալի մուսաթթահ վէ միւճէսսիմէ վէ օլ պապտէ թանզիմ օլունան քէշֆի էվվէլինէ թէվֆիգան Նէնէ ձամի հավլիսինտէ ինշա օլունաճագ Բօսթախանէ էպնիյէսի ինա էլ միւնագասա մէճիտի 19 ղուրուշ հիսապըլէ 900.000 ղուրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ գալմըշ վէ էմրի միւնագասանըն չէհրի մարթըն 6ընճը սալը կիւնիւ արգասը ալընմագ վէ ֆէրտասը կիւնիւ [illegible] թէնզիլի [illegible] մուգարրէր պուլունտուղունտան [illegible] չարթնամէյի միւնտէրիճ 500 լիրայի օսմանի թէմինաթ աքչէլէրի իլէ վէ եա միւթէպէր վէքէլէթնամէլէրի իլէ պէրապէր Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթի ալիյէսի մէճլիսի խուսուսինէ միւրաճաաթ կէլմէլէրի թէքրար իլան օլունուր։

24 շուպաթ 305 342

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ճիւնուտը ճէնապը Միւլիւքեանէյէ Շէհրը Ռամազանը Շէրիֆտէ վիրիլմէք իւզրէ միւպայաա օլունաճագ օճագ կէրէք [illegible] գատար բէնչէլին իթմամընա թալիպ օլանլարըն թարիխի իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 շուպաթ 1890 336

Նօ. 34 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ճիւնուտը ճէնապը Միւլիւքեանէ իչիւն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայաա օլունաճագ եիւզ օթուզ պին չէքի հաթապ իլէ պուչուգ իւչ միլիօն փիլօ քէօմիւրինին իթմասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 շուպաթ 1890 337

Նօ. 35 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միւպայաա օլունաճագ եիւզ էլլիտէն եիւզ սէքսէն պին փիլօ Թրիէսթէ թօզու չէքէրինին իթմասընա թալիպ օլանլարըն թարիխի իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 շուպաթ 1890 338

Նօ. 36 1—3

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոյ կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ		ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս	1889	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ	» » »	» 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակադնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած Թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակադնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Եօւլկիատիս խան. 11

ԾԱՆՕԹ.—Ցեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամեն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միւպայեա օլունաճագ հէյթմիչ իքի պին գըյէ սապունըն չուպաթը րումինին նէրմի սէքիզինճի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթիպարէն թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմածթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

22 չուպաթ 1890 331

Նօ. 29 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գարանը տագիզ ֆապրիգայի հիւմայունընա մէրպութ օլուպ իւչ նիւզ ալթը սէնէսի մարտըն իպթիտասընտան իթիպարէն սէնէյի մէրգումէ չուպաթըն նիհայէթինէ գատար պիր սէնէլիք օլարագ թահթը գօնթրաթօյա ալընմագ իգթիզա էյլէյէն իճարը մէվգըի միւզայէտէյէ վազ օլունան տէօրթ պապ տիւքքեանըն իլթիզամընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմածթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

22 չուպաթ 1890 332

Նօ. 30 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ խազինէսինտէ պուլունան ֆապրիգալար իչին միւպայա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան երէյլի մատէն քէօմիւրիւնիւն իչպու չուպաթըն րումինին նէրմի սէքիզինճի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնիւ նիւզաէ պէչ գադար օլունաճագը ճիհէթիլէ իթիպարէն թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմածթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

22 չուպաթ 1890 333

Նօ. 31 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Սէլանիք Ֆըրգայի ասքէրիյէսինտէ պուլունան ասաքիրի շահանէ հայվանաթը իչուն իւչ նիւզ ալթը սէնէսի զարֆընտա լիւզումը գատար ալընաճագ օթ ուզ նէտի գալէմ էչեաի մայթապլիէնին իչպու թարիխտէն իթիպարէն օն կիւն խիթամընա գատար մինագասալարը իճրա օլունաճաղընտան իթայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմածթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

22 չուպաթ 1890 334

Նօ. 32 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Այ հըլալըզը քէպիր տիւյմէ, կրօսա պին իքի նիւզ սէքսէն.

Պէչ նիւզ նարտալը մագարա իրլիյի, կրօսա էլլի.

Սիեահ չափրազ չիֆթ էլլի ալթը պին աթօրթ նիւզ գըրգ.

Պանթալօն պուլը, ատէտ նիւզ օն պին.

Սիեահ գայթան, մէթրօ ալթմըշ իքի պուչուգ.

Այ հըլալըզը սաղիր տիւյմէ, կրօսա նէտի նիւզ գըրգ սէքիզ.

Սարը քէպիր չարբրազ չիֆթ օն ալթը.

Զաբէթ պուլը, ատէտ ալթմըշ տէօրթ պին.

Գըրմըզը գայթան, մէթրօ իքի նիւզ օն պէշ պին.

Քէպիր թօբճը վէ սիւվարի սէթրէ տիւյմէսի, կրօսա նէտի նիւզ օն տէօրթ սարը էլլի սէքիզ պէյազ.

Տէօրթիւնճի օրտուի հիւմայունի թէրզիխանէսի իչուն մէվգըի միւնագասայա գօնըլան պալատէ միւրագգամ օն գալէմ էչեանըն իչպու թարիխտէն իթիպարէն օն կիւն խիթամընա գատար մինագասալարը իճրա օլունաճաղընտան իթայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմածթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

22 չուպաթ 1890 335

Նօ. 33 3—3

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ԽԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յաստիս խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է։

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ Ք

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ 52

Թիւ
19 ԵՂԿ
ԿՈԶՄՈՍ Յ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ
ԿՕՇԿԱԿԱՐ

Նորը Օսմանիէ մզկիթի դիմաց, չուկային դուռը Թիւ 19, և դարձեալ նոյն փողոցին մէջ քիչ մը վերը իւր մանաճիրոյն Թիւ 5։

Պատիւ ունիմք ծանուցանել, մեր յարգոյ յաճախորդաց Թէ Թող չխաբուին, ներկայիս իբր ժողովրդեան օգտակար լինելու պարտուպատ, կօշկակարաց ոմանց ըրած ծանուցումներէն՝ որք կօշկաց աժան վաճառում մը կը յայտարարեն. պէտք է գիտնալ Թէ երբէք և ոչ մի արհեստաւոր արժէքաւոր լաւ ապրանք մը, չկրնար վաճառել իւր արժէքէն պակաս, և ոչ մի պարագայի մէջ, ուստի երբ մեր պատուարժան յաճախորդք, աժան կօշիկ գնել կ'ուզեն մենք ևս կրնամք նոյս վաճառած միևնոյն գներով, միևնոյն Փրանսական ապրանքները կօշիկի վերածել, և վաճառել սա միայն զեկուցանելով. ըստ Թրքական առածին Թէ, «Հէր տիւքեան քէնտի քիրասը իլէն»։ ուստի Թող չխաբուի, և ո՛չ մէկը Թէ Օսմ. ոսկին 95 ղրուշի կրնամ գնել, վասն զի նա միշտ 108 և երբեմն ալ բան մը աւելի կ'արժէ։ զօրաւոր փաստ մ'ալ սա է Թէ՝ մինչդեռ Փրանսական ընտիր ապրանքներ 1 կամ 2 և կամ 5 առ 100 յաւելուա՞ծ գաած են՝ ինչպէ՞ս չինուածն 30 առ 100 զեղչով կը ծախուի՝ երբ նա ըստ սովորոյն լաւ պատրաստուած լինի։ իսկ այս միճակին մէջ որոնք որ չուզեն հաւատ ընծայել, իւր փորձ Թող գնեն մէկ մէկ զոյգ և հասկնալով, գնահատեն ընտիր ապրանաց ճշմարիտ արժէքն և քաջալերեն ճշմարիտ և բանգէտ արհեստաւորներն։

Ձեմք կրնար ուրանալ Թէ՝ ասկէ 10—15 տարի յառաջ, Հայոց մէջ երեւելի և արհեստաւոր կօշկակար մը չկար մինչդեռ այսօր, հրապարակի վրայ կան հայ կօշկակարներ, որք պանծանօք կրնամ ըսել Թէ գերազանցած են օտար ազգի կօշկակարներն, նա մանաւանդ Յոյներն որոնց յառաջագոյն կը համարուէր սոյն արհեստն՝ ուստի կը հրաւիրեմք հայ երիտասարդութիւնը ակնարկ մը նետել կօշկակարաց դասուն վրայ և փորձով հաստատել Թէ հայ կօշկակարք կրնան մրցիլ յունաց հետ, և յետ իմաստասիրելոյ ջանալ քաջալերել իւր ազգի արհեստաւորներն, որպէս զի սոքա ևս աշխատին աւելի ևս ծաղկեցնել արհեստն, և նոր արհեստի դիմող երիտասարդաց կենդանի տիպարներ ըլլան։ Վաճառատանցս մէջ կան, և կը պատրաստուին արանց և կանանց համար ամէն տեսակ կօշիկներ չափաւոր գներով։ 313 4—13

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԻՎԻԵՆՆԱ Հաստատեալ 1858 ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր	Փր.	86,699,951,29.
Ամբողջութիւն ապահովեալ գումարոց	»	408,448,921,35.

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ. Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 291,70 Փրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Փրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և սա իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք) Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Փրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ, ասկէ զատ պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց 320,30 Փրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկանց օժտին համար ապահովագրելոց շահուց մասն եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 34.12 % և 41 ½ %։ Այսպէս ապահովագրեալ 1000 Փրանքին վրայ, 415 Փրանքի շահաբաժին ստացած են վերջին բաշխումէն.

Ջնջին մ'ցանակի մը միջոցաւ կարելի է երաշխաւորել նաեւ վճարուած գումարներն, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհ. Գործակատարն Պ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՈՆՏԻ։

Գրասենեակք, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ 26

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է Թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարումն։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցունէ կենսական ոյժերու ո և է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ սոսր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ մնայուն է. Մելամաղձութեան զգացումներն եւ տխրամիտք կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'առեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հուժկու եւ առոյգ առողջութիւն մը. այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զտէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի զոր ծածկուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նորոգուր յաւելմամբ եւ կորովութեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը չառուց ի վեր կ... էր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լինալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնու, մազերը ոյժ կ'ստանան։

Զգուշացէք սոսր նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մին շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England ... փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ է բերած բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծիք։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

65 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 եւ 97։

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՄԱԶ. ՆՈՐՈԳՈՂԸ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ճերմակ ընկած մազերուն գոյն, վերնիշ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Գլխու Թեփը շուտ մը աներեւոյթ կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցան ամենքը որոնց մոխրագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։ Ներկ չէ, և ամենեւին զեան մը չըներ։ Եթէ որ կ'ուզես Թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր տիկին Ս. Ա. Ալլէնի Աշխարհահռչակ մազ նորոգողէն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Փարիզ ու Նիւ Եորք։ Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անուշ հոտագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Պոլսոյ վաճառուի ծ. և Ն. Քանչիւք եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Խամսի Քարուանս, Ղալաթիա, Եիւսէք Քալտըրըմ 95 և 97. Քիւչիւքեան եղբարց քով 77 Եմին Եօնիւ—, 31 Խէկի ճամի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Իգիտօնի քով Բերա Մեծ փողոց Թիւ 428։ 16

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211 Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

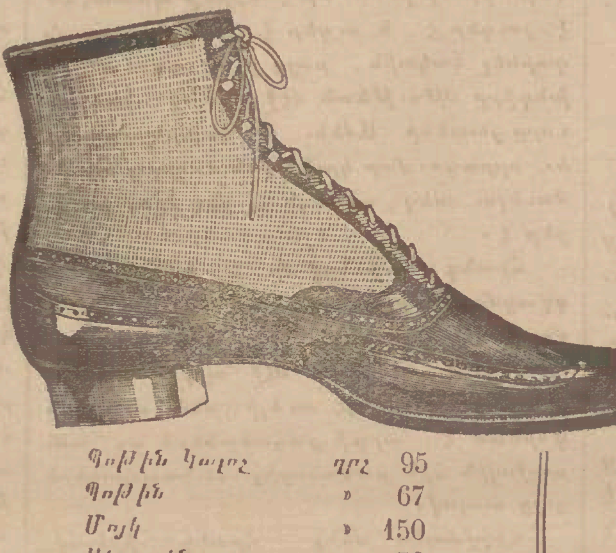

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց Թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին Թէ՛ արանց և Թէ կանանց յատուկ ամեն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Փրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Պոթին կալօշ	ղրշ 95		Պալատական Կալօշ	ղրշ 45
Պոթին	» 67		Կանանց մուճակ	» 40
Մոյկ	» 150		Կանանց սկարբին	» 45
Սկարբին	» 52			

Ինչպէս յաճախ կը տեսնուի զանազան ծանուցմանց մէջ, մեր արհեստակիցք ոմանք, սովոր են, երբ ապրանք մը աժան կը ծախուի, ըսել յաճախորդաց Թէ, շինուածքին մէջ Թերութիւն կայ. մեր Արգոյ յաճախորդք, կրնան վկայել Թէ մենք աժան և Թէ լաւ պատրաստուած գազզիական կօշիկներ կը վաճառենք, և կրնանք վաճառել. վասն զի մենք նախնական նիւթն, ուղղակի Գաղղիայէն բերել կուտանք, և ո՛չ Թէ Մերճանէն կը գնենք ուրիշ նման. մենք ապրանքը գնած ատեն կը շահինք և ոչ Թէ վաճառած, հետեւաբար հասարակութիւնն զգուշացնելու համար այլ ընդ այլոյ հրատարակութիւններէ, կը հրաւիրենք վերստին գալ, անձամբ ստուգել, և չահադիտական առարկութեանց չզոհուիլ։ 291 3—20

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒՍ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ-ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ 89

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յետ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթախառն պատրաստութիւններէն։

Այս երկաթ, շատ փոքր հատ չէ հատ ներքս, մեծ փըլըուբեամբ կ'առնուի կիներէն և մանուկներէն

Պնդութիւն չի տար, ստամոքսը չի գրգռեր, ակռայները չի սեւցներ։

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

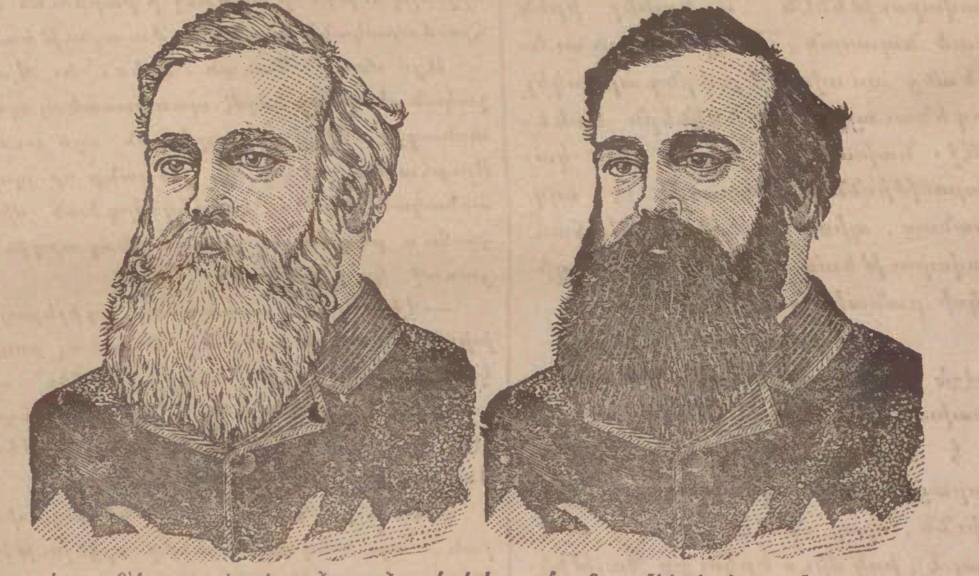

Նոր գիւտ մ'է այս մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ո և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ Թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է Թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի դերև հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, Թեփը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազոյին մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Արուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ Թրջած ըսպունգով մը Թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը Թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չորնայ։ Բոլոր սազերը մէկ շիշով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի Թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չկայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջէն դէմքն և ձեռները լուալու է առ ի զգուշութիւն։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէ ետք, գլուխը ուալու է քիչ մը աքցով, ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ Թեթեւապէս Թըրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿՆՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՐՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 63